

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

**Plytvání potravinami jako současný fenomén:
otázka efektivního využívání potravin**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Jitka KOSOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Markéta SANALLA**

Znojmo, 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Plýtvání potravinami jako současný fenomén: otázka efektivního využívání potravin vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Markéty Sanalla a použila jen literaturu a prameny uvedené v příloženém seznamu literatury, které jsou součástí této práce.

Ve Znojmě dne 6. Dubna 2015

.....

Jitka Kosová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce PhDr. Markétě Sanalla za její ochotný přístup, rady a znalosti použité k vypracování této práce. Další mé poděkování patří všem respondentům, kteří vyplnili sestavené dotazníky, a také majitelům obchodů, kteří mi poskytli informace pro zpracování této práce. Děkuji i své rodině, která mě celou dobu podporovala.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor Jitka KOSOVÁ

Bakalářský studijní program Ekonomika a management

Obor Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb

Název **Plýtvání potravinami jako současný fenomén:
otázka efektivního využívání potravin**

Název (v angličtině) **Food waste as a current phenomenon: issue of
effective use of food**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Dílčím cílem práce bude na základě rešerše dostupných zdrojů vypracovat teoretický podklad pro zkoumání tematiky plýtvání potravinami, které můžeme označit za současný fenomén. Na základě teoretické části práce bude vypracováno dotazníkové šetření, jehož analýzou budou verifikovány získané poznatky. Cílem práce je vypracovat návrh řešení, který by navrhl řešení pro omezení plýtvání s potravinami pro vybranou provozovnu.

Postup práce:

1. Zpracovat literární rešerši na dané téma.
2. Vypracovat dotazníkové šetření mezi zákazníky vybrané provozovny.
3. Seznámit se se sledovanou provozovnou a jejím chodem.
4. Provést analýzu informací.
5. Vypracovat návrhy řešení.

Metody: Deskripce odborné literatury, pozorování, dotazníkové šetření, analýza dat.

Rozsah práce: 40 - 55.

Seznam odborné literatury:

1. GUSTAVSSON, J. et al. *Global food losses and food waste: extent, causes and prevention: study conducted for the International Congress "Save Food!" at Interpack 2011 Düsseldorf, Germany*. Rome: Food and Agriculture or Organization of the United Nations, 2011. 38 p. ISBN 978-925-1072-059.
2. PARFITT, J.; BARTHEL, M.; MACNAUGHTON, S. Food waste within food supply chains: quantification and potential for change to 2050. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Science*, .2010.vol. 365 no. 1554, 3065-3081 ISSN 0962-8436.
3. STUART, Tristram. *Waste uncovering the global food scandal*. 2. pd. New York City, W. W. Norton & Company, 2013. 480 p. ISBN-13: 978-039-3068-368.
4. TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. vyd. Praha: Leges, 2010. 301 s. ISBN 978-80-87212-60-8.
5. VYSEKALOVÁ, Jitka. *Psychologie spotřebitele - Jak zákazníci nakupují*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 284 s. ISBN 80-247-0393-9.

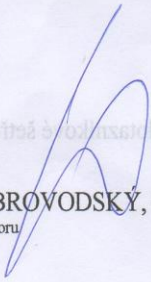
Datum zadání bakalářské práce: duben 2014

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2015

L.S.

Jitka KOSOVÁ
student

PhDr. Markéta SANALLA
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Dušan DOBROVODSKÝ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá zpracováním návrhu pro omezení plýtvání potravinami pro vybranou provozovnu. Toto téma se vztahuje k problematice neefektivního zacházení s potravinami. Výsledku je dosaženo pomocí dotazníkového šetření mezi zákazníky a vybranými provozovny. Dotazníkové šetření zjišťuje od zákazníků a provozovatelů prodejen potřebné informace, které se týkají nakládání s potravinami. Práce rovněž obsahuje návrhy a řešení potravinové problematiky.

Klíčová slova: plýtvání potravinami, respondent, potravina, spotřeba, legislativa

Abstract

The bachelor thesis deals with a proposal of ways to reduce food waste in a selected store. The topic is related to the issue of wasteful treatment of food. The results are obtained using a questionnaire survey among customers and selected stores. The questionnaire survey provides necessary information from the customers as well as store keepers concerning handling foodstuffs. The paper also includes a proposal for solving the issue of handling food.

Key words: food waste, respondent, food, consumption, legislation

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	PLÝTVÁNÍ S POTRAVINAMI JAKO GLOBÁLNÍ PROBLÉM	11
3.2	FENOMÉN PLÝTVÁNÍ POTRAVINAMI V ČESKÉ REPUBLICE	14
3.2.1	<i>Freeganismus</i>	14
3.2.2	<i>Příčiny plýtvání</i>	15
3.3	POJEM POTRAVINOVÝ ODPAD, POTRAVINOVÉ ZTRÁTY	16
3.4	PLÝTVÁNÍ POTRAVINAMI V ČESKÉ REPUBLICE A VE SVĚTĚ	18
3.4.1	<i>Potravinové směrnice</i>	18
3.5	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	23
4	PRAKTICKÁ ČÁST	24
4.1	SOUBOR RESPONDENTŮ - OBCHODNÍCI	24
4.2	SOUBOR RESPONDENTŮ – VEŘEJNOST	24
4.3	PRVNÍ DOTAZOVANÁ PROVOZOVNA VITAMÍNKA	25
4.4	DRUHÝM DOTAZOVANÝ OBCHODE FLOP	26
4.5	TŘETÍ DOTAZOVANÁ PRODEJNA ZDRAVÁ VÝŽIVA	28
4.6	DOTAZOVANÁ PRODEJNA PIPI GRIL	31
4.7	OBCHOD HRUŠKA SE SMÍŠENÝM ZBOŽÍM	32
4.8	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ	34
4.8.1	<i>Otázky pro veřejnost</i>	34
4.9	ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ A NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ	48
5	ZÁVĚR	53
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
7	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK	58
7.1	SEZNAM OBRÁZKŮ	58

7.2	SEZNAM TABULEK	59
8	SEZNAM PŘÍLOH	60
9	PŘÍLOHY	61

1 ÚVOD

Potraviny jsou velmi důležitou, neoddělitelnou součástí lidského života. Problém plýtvání potravinami je globální problém. Každý z nás může ovlivnit svoji spotřebu potravin a vznik potravinového odpadu. Potravinami je v rozvinutém světě plýtváno v celém dodavatelském řetězci, od zemědělců až po finální spotřebu domácností. Ve znalostech o globálních i tuzemských potravinových ztrátách a plýtvání existují závažné nedostatky. Je třeba zvýšit povědomí populace o tomto problému.

Plýtvání potravinami je aktuálním tématem, jelikož proběhla změna metodiky darování potravin. Darovat potraviny potřebným by mělo být pro jejich výrobce a obchodníky v České Republice výrazně jednodušší. V platnost vstoupil v prosinci roku 2014. Tuto metodickou změnu, která umožní, aby základ daně z přidané hodnoty potravin darovaných potravinové bance mohl být blízký nule či zcela nulový, připravilo Generální finanční ředitelství ve spolupráci s Ministerstvem financí České Republiky.

Producenti i prodejci museli od prosince 2014 u jídla, které chtěli darovat, odvádět DPH ve výši 15 procent. Tedy stejně jako u potravin, které se prodávají za běžnou cenu nebo ve slevě. V České Republice probíhá každým rokem mnoho potravinových sbírek. Sbirka Daruj jídlo, Tisíc kilo či Hostina, to je jen malý výčet akcí zaměřující se na shromažďování potravin pro klienty potravinových bank a charitativních organizací.

Studie Food and Agriculture Organization (FAO) naznačují, že okolo jedné třetiny potravin vyrobených pro lidskou spotřebu je globálně nevyužita, to představuje asi 1,3 miliardy tun ročně na celém světě. Teoretická část práce se zabývá plýtváním a spotřebou potravin jak v České Republice, tak ve světě. Práce se zmiňuje o lidech, kteří mají minimální účast na spotřebě zdrojů potravin, poukazují na to, jak lze plýtvané potraviny efektivně zužitkovat.

Praktická část se zabývá vypracováním dotazníkového šetření mezi zákazníky vybraných provozoven a obchody s potravinami. A mezi provozovny vybrat jednu a vypracovat návrhy šetření. Práce si klade výzkumnou otázku, zda plýtvání potravinami alespoň částečně omezit či zefektivnit nakládání s nimi. Tato problematika bude v závěru práce demonstrována na předem zvolené provozovně a budou navrženy kroky k zefektivnění a šetrnému nakládání především s nadbytečnými potravinami.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem bakalářské práce je vytvoření návrhu řešení, který bude cílit na zefektivnění využití potravin a na omezení plýtvání s potravinami pro vybranou provozovnu. Dalším hlavním cílem bude zjišťování informovanosti respondentů o změně legislativy. Dotazníkové šetření se bude ptát, zda vědí o změně legislativy a z jakého zdroje se o změně dozvěděli.

Dalším cílem bude zhodnotit, jaké jsou nejčastěji vyhazované potraviny. Zjistit, jak často a co nejčastěji respondenti nakupují za potraviny. S kterou potravinou se nejvíce v domácnostech plýtvá. Zda budou lidé ochotni si koupit zboží, kterému vyprchalo datum spotřeby a o kolik procent by měla jeho cena klesnout. Zjišťována bude i četnost nákupu jednotlivých potravin během týdne.

Za účelem dosažení stanovených cílů bude provedeno dotazníkové šetření mezi spotřebiteli a mezi provozovny, z kterých bude vybrána jedna konkrétní provozovna a bude zde zpracován návrh řešení pro omezení plýtvání potravinami. Dotazník pro obchodníky bude obsahovat 15 otevřených otázek.

Osloveny byly velké supermarkety, které nechtěli spolupracovat a poskytnout žádné informace. Proto budou osloveny menší provozovny ve městě Moravské Budějovice. Budou vybrány obchodníci zabývající se prodejem potravin. Jedná se o pět provozoven.

Konkrétně o prodejnu ovoce a zeleniny s názvem Vitamínka. Potravinářský řetězec Flop. Obchod se zdravou výživou. Prodejnu s drůbežím masem Pipi Gril. Obchod se smíšeným zbožím Hruška.

Dotazníky budou předány vedoucím k vyplnění, a to na základě jejich souhlasu. Dotazník pro veřejnost bude obsahovat 12 otázek, z toho čtyři jsou otevřené, zbytek tvoří otázky uzavřené. Všechny získané informace budou následně zpracovány a vyhodnoceny. Jednotlivé otázky dotazníkového šetření u veřejnosti budou vypracovány pomocí tabulek a grafů. Závěrem bude vypracován návrh omezení plýtvání potravin pro vybranou provozovnu a pro spotřebitele.

3 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části práce jsou objasněny pojmy, které poskytnou podklad pro zkoumání v praktické části. Zaměří se na fenomén plýtvání s potravinami jako celosvětový problém a dále bude popsána situace v České Republice. Chybět nebude ani popis současného stavu a role ministerstva. Posledním bodem bude návrh řešení problému a vznik nového zákona.

3.1 Plýtvání s potravinami jako globální problém

V mnohých vyspělých částech světa je přebytek potravin, jinde zase panuje hlad a bída. Plýtvání potravinami je současný fenomén. Jedná se o dlouhodobý problém. Na celém světě vyrobí zemědělci dostatek potravin, jež by toto množství stačilo pro všechny obyvatele naší planety. Problém spočívá v tom, že tyto potraviny nedorazí tam, kde je lidé potřebují nejvíce. Lidé v bohatých a vyspělých zemích mají k dispozici příliš velké množství potravin. „Právo na jídlo je ze všech lidských práv tím nejzákladnějším“ (Diouf, 1999, s. 6).

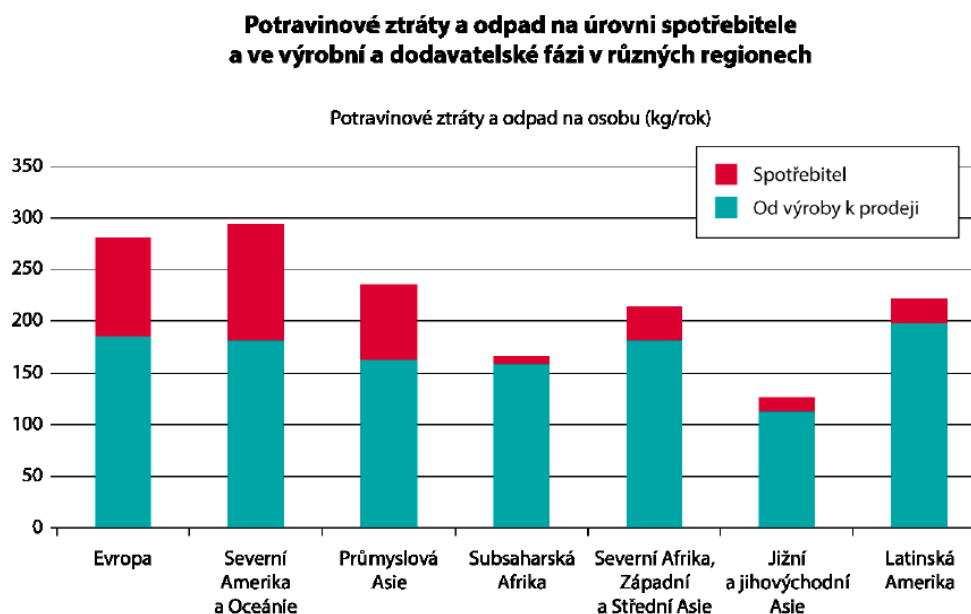
Vodle statistik OSN¹ skončí každoročně v popelnici až 1,3 miliardy tun potravin. Jedná se o třetinu všech vyrobených potravin v hodnotě téměř dvaceti bilionů korun. V rozvojových zemích jde přitom z 95 procent o neúmyslné ztráty, na nichž se podílí hlavně špatné technologie pro sklizeň, nevhodné skladování nebo obaly. V zemích bohatých jde většina ztrát na vrub přílišnému nakupování, velkým porcím nebo nesrozumitelnému označování data spotřeby. Na 300 milionů tun potravin za rok je likvidováno ve fázi, kdy ho lze ještě konzumovat. To je víc, než je produkce potravin v subsaharské Africe a bylo by to dost pro 870 milionů hladových současného světa. V Evropě a Severní Americe připadá na jednoho člověka 95 až 115 kg vyhozeného jídla. V subsaharské Africe, jižní a Jihovýchodní Asii pouhých 6 – 11 kg. (Osn, © 2005)

1

OSN - *Organizace spojených národů* - Název *Spojené národy* navrhl americký prezident *Franklin D. Roosevelt* a poprvé byl použit za druhé světové války v *Deklaraci Spojených národů z 1. ledna 1942*, v níž se zástupci 26 států jménem svých vlád zavázali pokračovat ve společném boji proti mocnostem *Osy*.

Obrázek 1 - Potravinové ztráty a odpad na osobu

Zdroj: Osn, © 2005

Mezi faktory ovlivňujícími vznik potravinového odpadu můžeme vyjmenovat velikost domácnosti a její složení, příjem domácnosti či demografii a kulturu, ve které žije. Studie z Velké Británie a USA (2010) ukazují, že v dospělosti plýtváme více než když jsme byli dětmi, a že jednočlenné domácnosti vytvářejí více potravinového odpadu, než vícečlenné domácnosti. Lidé, kteří žijí sami, mají totiž menší tendenci hospodařit s potravinami než vícečlenné domácnosti s dětmi. Další studie uvádí, že domácnosti s nižšími příjmy plýtvají potravinami méně než domácnosti s příjmy vyššími. Jiné studie ale toto tvrzení vyvracejí. A tvrdí, že korelace mezi příjmem domácnosti a plýtváním neexistuje. Studie ve Velké Británii a Austrálii naznačují, že mladí lidé produkují více odpadu než starší lidé a že důchodci plýtvají ze všech věkových skupin nejméně. Dále existují i kulturní rozdíly, které částečně určují, jak domácnosti plýtvají. V rámci USA jsou to například rozdíly mezi hispánskými a ostatními domácnostmi. (Parfitt, s. 3079)

Kvůli estetickým nárokům nechávají farmáři příliš malé nebo naopak velké brambory na poli a podobně tak končí nevzhledné okurky a mrkve. Pokud mají potraviny špatně natištěnou etiketu nebo porušený obal, stanou se pro obchodní řetězce neprodejně. Na celém světě je tak vyhozeno obrovské množství potravin, které by sloužili k nakrmení

hladových lidí na světě. V Evropské unii se každý rok vyhodí odhadem 89 milionů tun potravin, které by se klidně mohly zkonsumovat. (Zachraň jídlo, © 2014)

Z pohledu spotřeby potravin můžeme svět a jednotlivé státy rozdělit na třídy spotřeby podle výši příjmů. Nejčastěji se používá rozdělení na země s nízkými a vysokými příjmy. Země s vysokými příjmy (konzumentská třída) se vykazuje vysokým objemem spotřeby potravin jejich členů, což s sebou nese vysoké zatížení přírody. Země s nízkým objemem spotřeby nedává prostor pro ohledy na přírodu v boji o přežití. (Krautová a Librová, 2009, s. 31)

Na spotřební chování působí celá řada kulturních prvků, které vytvářejí určité spotřební predispozice. Jde především o zvyky a hodnoty charakterizující určitý kulturní prostor a symboly, rituály a mýty. Lidé, kteří žijí ve stejné kultuře, mají stejné normy a poznatky, mají také obdobné rysy ve spotřebním chování. Může jít např. o oblibu určitých typů jídel a s tím související spotřební chování. (Vysekalová, 2004, s. 78)

V zemích s vysokými příjmy se potravinami plýtvá, protože 20 – 30% ovoce a zeleniny v obchodě nemá dostatečně sytou barvu, je esteticky pro spotřebitele neakceptované, je pomačkané, lehce poničené. Dalším častým problémem ve vyspělých zemích je uchování potravin. Špatné řízení teploty, tudíž přílišné zchlazování nebo naopak až moc vysoké teploty u skladování ovoce a zeleniny. Oproti rozvojových zemím existuje v průmyslových zemích užší integrace výrobců, dodavatelů, zpracovatelů, distribučních systémů, která zabraňuje ztrátám. Dokonce i v chudších tranzitních zemích jsou supermarkety hlavním nástrojem pro zprostředkování různorodých potravin. (Partity, 2010, s. 3065)

Evropská unie by se tedy měla zaměřit na použití dat, která regulují dobu, po kterou je možné jídlo zkonsumovat (Česká televize, © 1996 – 2015):

- Datum minimální trvanlivosti: „Datum, do kterého má daná potravin zachovány specifické vlastnosti (kvalitativní parametry). Musí být nicméně splněna podmínka skladování," Potraviny s prošlou dobou minimální trvanlivosti je možné uvádět do oběhu, pokud jsou jako prošlé označeny, umístěny a jsou zdravotně nezávadné. Odpovědný je tedy ten, kdo potraviny prodává v obchodní síti.
- Datum použitelnosti: Jedná se vždy o potraviny, které podléhají rychlé zkáze. Hrozí zde zdravotní nebezpečí v případě překročení této lhůty. Potravina se musí označit

"Spotřebujte do" a na etiketě musí být popis podmínek uchování (skladování, teplota). Jedná se o potraviny zejména živočišného původu.

- o Potraviny bez data označení trvanlivosti: Do této skupiny patří například jedlá sůl, cukr v pevné formě, ocet, žvýkačky, alkohol (více než 10%).

3.2 Fenomén plýtvání potravinami v České Republice

Ministerstva zemědělství a financí se dohodla s obchodníky, jak zamezit plýtvání potravinami, kterým končí trvanlivost. Dosud velkou část obchody vyhazovaly. Pokud je darovaly, musely z nich platit daň z přidané hodnoty. To teď nebude nutné. V České Republice se vyprodukuje přes 700 tisíc tun potravinového odpadu ročně. To znamená celkově 70 kilogramů na osobu. Potravinové řetězce nezveřejňují, kolik přesně potravin musí každý týden vyhazovat. To, co obchody darují, míří nejprve do potravinové banky, poté jídlo směřuje do neziskových organizací. Novinka spočívá v jednoduché změně: ve chvíli, kdy zboží začne na pultech procházet, pro obchodníka se stává bezcenné. Má pro něj hodnotu nula. Z nulové hodnoty daru nemusí platit DPH. Nové opatření se týká potravin, které nebyly tepelně zpracovány. Jídla z restaurací, která se nesní, se likvidovat musí. Neodpovídají totiž hygienickým předpisům. (Česká televize, © 1996 – 2015)

Cíl ministerstva zemědělství se přitom přímo shoduje se záměrem zmiňované iniciativy Zachraň jídlo – oba subjekty chtějí podpořit potravinové banky. V České republice fungují v šesti krajích, a coby nevládní sdružení zdarma shromažďují jídlo, skladují je a přidělují humanitárním nebo charitativním organizacím.

Na svou stranu se jim přitom daří získávat i potravinové řetězce, mezi dárci pomoci řadí Tesco i společnost Ahold (Albert). (Česká televize, © 1996 – 2015)

3.2.1 Freeganismus

Na problém plýtvání potravin také poukazují tzv. freegani. Myšlenka freeganismu spočívá v tom, že získáváme co nejvíce potravin pro sebe z věcí, které vyhazují supermarkety, restaurace, tržnice. Freegan je tudíž osoba, která jí pouze jídlo, jež si obstarává zdarma a které by jinak bylo zbytečně vyhozeno. Na internetových stránkách Freegans.info se vymezují jako alternativně žijící lidé, jejichž život je založen na

minimální spoluúčasti na systému konvenční ekonomiky a na minimální spotřebě zdrojů. Pojem freeganismus by měl zahrnovat pojmy jako život v komunitách, velkorysost, sociální zájem, svoboda, spolupráce. Dále pohrdá společnostmi, založené na materialismu, morální apatii. Pokud spotřebitel přestane nakupovat výrobky od jedné společnosti podpoří pouze společnosti jiné. Proto freegani odmítají koupit všeho, co jsou si schopni zajistit mimo tento systém. (Freegan.info, 2008a). Tento trend je hodně vidět v zahraničních zemích. V České Republice není pojem freeganismus ve společnosti velmi známí.

3.2.2 Příčiny plýtvání

Příčin, proč vzniká plýtvání potravin je mnoho. K plýtvání potravinami dochází ve všech odvětví potravinářského dodavatelského řetězce od počáteční fáze zemědělské výroby až po fázi zpracování, distribuce, spotřeby. V potravinářském řetězci hrají důležitou roli nejen producenti, ale i spotřebitelé. Spotřebu potravin v České republice každoročně sleduje a vyhodnocuje Český statistický úřad. Spotřeba potravin je založena na bilanční metodě.

Na evropské úrovni poskytuje informace Eurostat. Eurostav je statistickým úřadem Evropské unie, který je přímo podřízený Evropské komisi a jehož úkolem je předkládat harmonizovaná statistická data na úrovni celé EU a zároveň poskytovat statistické srovnání regionů a členských států. V České republice se kromě údajů Českého statistického úřadu spotřebou potravin zabývá Ministerstvo zemědělství ČR, Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Státní veterinární správa a dále různé potravinářské svazy a jiné organizace a sdružení. (Europarl, a ©2011)

Proč dochází v České Republice k plýtváním potravinami. Co nutí lidi nakupovat nesmyslné množství potravin, které pak vyhodí? Fenomén je mezinárodního rozsahu.

V potravinářské výrobě se za odpad považují nepoživatelné součásti potravin, které se odstraňují během technologie při hrubé přípravě masa, zeleniny apod. V případě plýtvání lidé vytvářejí odpad i z toho, co by bylo ještě požitelné. Následně už to požitelné není. Podle MeSH jsou odpadem vyřazeny živočišné a rostlinné hmoty z kuchyní nebo odpadky z přípravy jídla. (Stein, 1975, s. 275)

K potravinové krizi přispívá také fakt, že je podhodnocována důležitost práce v zemědělsko-potravinářském odvětví. Společná zemědělská politika Evropské unie poukazuje na to, že celková zaměstnanost v zemědělství se v Evropě snížila za posledních deset let o 25%, tzn. celková ztráta 3,7 milionů pracovních míst. Nedostatek zemědělců je jednou z příčin zániku mnoho zemědělských výroby. (Slow food, ©2015)

3.3 Pojem potravinový odpad, potravinové ztráty

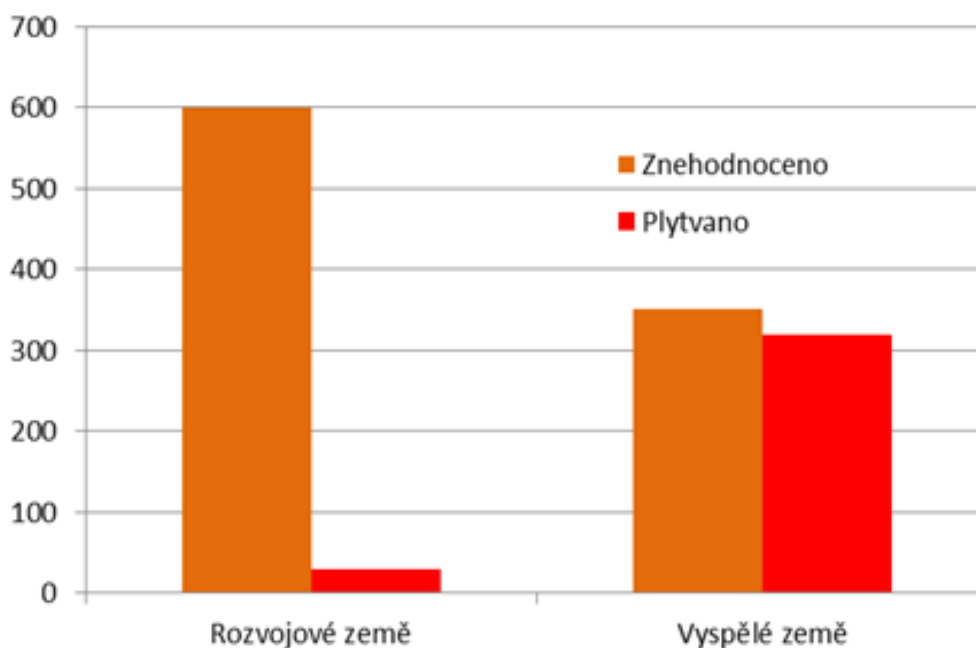
Dokument Global food Losses and Food Waste udává rozlišené dvou pojmů v oblasti plýtvání potravinami. Potravinové ztráty a potravinový odpad. Potravinové ztráty představují takové ztráty, které se vyskytují v oblasti výroby, sklizně, po sklizni a při fázích zpracování, tedy při činnostech, které produkují potraviny pro lidskou spotřebu. Tyto ztráty se často vyskytují v rozvojových zemích kvůli špatné infrastruktuře, nízké úrovni technologií a nízkým investicím do systému výroby potravin. Potravinový odpad je naopak větším problémem v průmyslových zemích, kde plýtvání potravinami je nejčastěji způsobeno maloobchodníky, kteří vyhazují ještě jedlé potraviny. (Gustavsson, 2011, s. 20)

V Evropě neexistuje jednotná definice pro vymezení výrazů „plýtvání potravinami“. EK proto vyzývá, aby byl předložen legislativní návrh obsahující jasnou definici typologie plýtvání potravinami. „Plýtváním potravinami“ se všeobecně rozumí celkové množství potravinových produktů vyřazených z potravinářského dodavatelského řetězce z ekonomických či estetických důvodů nebo proto, že se blíží konec doby jejich trvanlivosti. Potravinové produkty jsou však často ještě plně požitelné a mohou být určeny k lidské spotřebě. (Europarl, a ©2011)

Graf níže rozděluje vyhozené potraviny, Červeně jsou označeny vyhozené potraviny, které se daly sníst a oranžově jsou označeny potraviny, které jsou již zkažené. Počet je určen v milionech tun.

Obrázek 2 - Plýtvání v rozvojových a vyspělých zemích

Zdroj: Osn, © 2005

V případě, že se nevyužijí jinak, jsou však odstraněny a jejich vyplývání vede k negativním dopadům na životní prostředí, ekonomickým nákladům a ušlému výdělku pro příslušné podniky. V této souvislosti se žádá o vytvoření samostatné definice pro zbytky potravin určené pro biologická paliva či biologický odpad, které se liší od běžného potravinového odpadu, neboť se znovu využívají pro energetické účely. Potravinové ztráty a odpady znamenají plýtvání i jinými zdroji jako je voda, půda, energie, práce a kapitál. (Europarl, ©2011)

Termín potravinový odpad, jemuž lze předejít (avoidable food waste) se vztahuje na výrobky, které jsou v okamžiku vyřazení stále ještě vhodné k lidské spotřebě. Mezi ně patří jak nepoživatelné části potravin (např. slupky od banánů, kosti, vaječné skořápky), tak výrobky, které jsou natolik poškozené nepřízní počasí, nemocemi či škůdci, že je již konzumovat nelze. Také zahrnuje suroviny, které se nezkonzumují kvůli určitým preferencím spotřebitelů (např. chlebové kůrky, jablečné slupky) nebo se zkonsumují pouze tehdy, pokud jsou připraveny určitým způsobem (je-li drůbeží maso pečené, konzumuje se většinou i s kůží, pokud je vařené, povětšinou ne). (Gustavsson, 2011, s. 35)

3.4 Plýtvání potravinami v České republice a ve světě

Spotřebu potravin v České republice každoročně sleduje a vyhodnocuje Český statistický úřad. Spotřeba potravin je založena na bilanční metodě. V ČR se kromě údajů Českého statistického úřadu spotřebou potravin zabývá i Ministerstvo zemědělství ČR. Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Státní veterinární správa a dále různé potravinářské svazy a jiné organizace a sdružení.

Spotřeba potravin kolísá a je ovlivňována mnoha faktory z krátkodobého i dlouhodobého hlediska. Největší vliv na spotřebu potravin mají ceny potravin, dané růstem cen energií, osiv, krmiv a dále koupěschopnost obyvatelstva. Je třeba vzít v úvahu i zdravotní osvětu, dostupnost jednotlivých druhů potravin na trhu a masivní reklamu. Zvyšující se dovoz potravin a některé cenové relace mají vliv na tuzemskou zemědělskou a potravinářskou konkurenceschopnost. Na spotřebě potravin se také promítá stravovací zvyklosti obyvatelstva. (Český statistický úřad, ©2015)

Plýtvání potravinami v zemích s vysokými příjmy. Podle studie FAO² Global Food Losses and food waste se země s vysokými příjmy ve světě dělí podle oblastí na Evropské státy, státy USA, Kanady a Oceánie (Austrálie, Nový Zéland) a industrializovanou Asii (Japonsko, Čína, Jižní Korea) (Gustavsson, 2011, s. 40).

Celkově v přepočtu na jednoho obyvatele se mnohem více potravinami plýtvá ve vyspělém světě než v rozvojových zemích.

Údaje na obalech, které nás informují o způsobu skladování potravin jsou důležité především proto, že by při nesprávném skladování mohla být poškozena zdravotní nezávadnost. Jde zejména o potraviny označené datem použitelnosti.

3.4.1 Potravinové směrnice

Pokud jde o potraviny, pro úpravu přijímanou v minulosti byla charakteristická povinnost zajistit určité složení potravinářských výrobků a uvádět je na obalu. Z této doby (převážně 70. léta) existuje řada směrnic, stanovících závaznou „recepturu“ jednotlivých výrobků (např. marmelády, ovocné šťávy, kondenzované mléko apod.).

2

FAO - Food and Agriculture Organization, Organizace pro výživu a zemědělství

Pozdější úprava se zaměřuje spíše na minimální standardy týkající se zdraví a bezpečnosti (např. směrnice o třídění, balení a označování potravin č. 79/112 ve znění směrnice č. 89/395). (Týč, 2010, s. 291)

Obalů se týká dále všeobecná směrnice č. 76/893 a dále zvláštní směrnice pro jednotlivé obalové materiály (umělá hmota, celofán, keramika apod.). Hygienické předpisy pro potraviny a kontrolu jejich dodržování upravuje směrnice č. 93/43. vztahuje se i na hygienické podmínky prodeje a manipulace s potravinářským zbožím, jeho přepravy apod. Z novější legislativy jmenujme směrnici č. 2000/13, o sblížení právních předpisů týkajících se označování, prezentace a reklamy na potraviny, jakož i nařízení č. 50/2000, o označování potravin obsahující přísady a příchutě pocházející z geneticky upravených surovin. (Týč, 2010, s. 291)

Plýtvání probíhá nejen na úrovni potravin, ale v nadměrné míře se plýtvá i vodou či energií. Z předpokladu, že zemědělství využívá 70% sladké vody, připadá podle výpočtů více než čtvrtina z celkového množství sladké vody právě na plýtvání s potravinami. (Journal, 2009)

Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin zdůrazňuje nutnost zavedení systému odděleného sběru biologického odpadu, aby bylo možné tento odpad recyklovat a opět využít tam, kde je to možné. Výbor také vyzývá Evropskou komisi, aby zvažila případná doporučení, kdy by členské státy vytvořily systém odděleného sběru potravinového odpadu v domácnostech a pohostinstvích. Zároveň žádá, aby byly posouzeny dotace pro rozvoj odděleného sběru a infrastruktury zpracování. Výbor kromě Evropské komise vyzývá veřejné orgány, odvětví pohostinství, školy, nemocnice či potravinové banky, aby vybíraly a dál distribuovaly nepoužité potraviny, jež jsou ještě plně požitelné. (Europarl, b ©2011)

Plýtvání potravinami se vztahuje k poklesu využitelných, jedlích potravin v celé části dodavatelského řetězce, který specificky vede do požitelných potravin pro lidskou spotřebu. (Ministerstvo životního prostředí, © 2008–2014)

Vláda v loňském roce schválila nový operační program potravinové a materiální pomoci. Česká republika tak začne v příštích letech využívat evropské peníze i na pořízení jídla, oblečení, obuvi, školních pomůcek či hygienických potřeb pro lidi v tísni. Do roku 2020 by mohla získat 20,7 milionu eur (nyní v přepočtu téměř 572

milionu korun) z Fondu evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD).³ Je to maximálně 85% částky na potravinovou a materiální pomoc, nejméně 15% musí dodat Česká republika. Potraviny a materiál by měly rozdělovat vybrané neziskové organizace. Pomoc má posloužit nejen k tomu, aby se lidé odrazili ode dna, ale má přispět i ke zdravému stravování. Podle záměru Evropské komise by se také měly upřednostnit místní a regionální výrobky. (Zemedelec, © 2013)

Omezení plýtvání potravinami by mohlo do roku 2030 celosvětově ušetřit přes 250 miliard dolarů – což je ekvivalent 65 milionů hektarů zemědělsky využívané půdy. Vybudování nabídkového řetězce s moderními skladovacími prostory s kontrolovanou teplotou a kapacitou 30 000 tun v Číně by po dobu příštích 20 let stálo více než 100 milionů dolarů ročně. Mnoho rozvojových zemí na takové investice do budoucna jednoduše nemá peníze. Při správném zaměření by však i s mnohem skromnějšími prostředky mohly dramaticky zlepšit kvalitu obilných sil, kde se více než 30% potravin – obvykle umístěných blízko chudých venkovských populací – zkaží tak, že nejsou způsobilé k lidské spotřebě. (Project Syndicate, ©1995–2015)

Už dnes existují některé pozitivní trendy, které by se měly celosvětově využít. Domácnosti ve Velké Británii snížily v posledních několika letech plýtvání potravinami o 21% a potravinářský průmysl zeštíhlil své odpadní toky o 8%. Veřejnost dnes jeví větší ochotu zřít se kosmetické dokonalosti: nejrychleji rostoucím sektorem na britském trhu čerstvých výrobků je „ošklivé“ ovoce a zelenina, čímž se jen v loňském roce ušetřilo 300 000 tun produktů, které by se jinak vyhodily jen proto, že mají nesprávný tvar nebo velikost. (Project Syndicate, ©1995–2015)

Nepoužitá potravina by měla být k dispozici potřebným osobám tak, aby to bylo vnímáno jako doplněk ke stávajícímu systému sociálního zabezpečení, nikoli jako jeho náhrada. Podle rámcové směrnice o odpadech je potřeba zpracovávat programy předcházení vzniku odpadů a v rámci návrhu euronovely je stanoveno, že by programy předcházející vzniku odpadů, měly být součástí POH ČR (plán odpadového hospodářství) a následně součástí POH krajů. Těmito kroky by se mělo odpadové hospodářství a hospodaření s nevyužitými potravinami dostávat více do podvědomí obyvatelstva. (Europarl, ©2011)

3

Lesy jsou zničeny a téměř desetina z emisí skleníkových plynů Západu je uvolněna do rostoucích potravin, které nikdy nebude nikdo jíst. Zatímco bohaté národy vyhazují jídlo z nedbalosti, v rozvojovém světě plodiny hnijí, protože farmáři nemají prostředky pro zpracování, ukládání a dopravování potravin na trh. (Gustavsson, 2014, s.23)

Plýtvání potravinami se stalo jedním z předních světových nejnaléhavějších environmentálních a sociálních problémů. Problém plýtvání potravinami sleduje problém s potravinovým odpadem na celém světě z počáteční fáze až do konečné části výrobního řetězce potravin. (Stein, 1975, s.275)

Autor v díle zobrazuje svoji cestu z ulic New Yorku do Číny, Pákistánu a Japonska a zpět do svého domova v Anglii. Sbírá informace od chovatelů dobytka, pěstitelů brambor a potravinářského průmyslu až po generální ředitele. Stuart naráží na bizarní příklady rozmařilosti, ale i na inspirující inovace a způsoby, jak využít nejvíce z toho, co máme. Stuart je vyhrazený freegan, který se rozhodl žít z vyřazených potravin, rozhodl se tak za účelem zdůraznění globálního skandálu potravinového odpadu. (Stuart, 2013, s. 28)

Snížení stávající míry potravinového odpadu proto představuje velkou příležitost, jak zajistit potravinovou bezpečnost na celosvětové úrovni, snížit environmentální rizika, uchovat omezené zdroje na jiné účely a zamezit finančním ztrátám. (Europarl, ©2011)

Evropský parlament přijal v lednu 2012 usnesení „Jak zastavit plýtvání potravinami: strategie pro účinnější potravinový řetězec v Evropské unii“, v němž vyzval Komisi, aby přijala praktická opatření s cílem snížit plýtvání potravinami do roku 2025 o polovinu. Dále Komisi požádal, aby provedla analýzu celého potravinového řetězce od zemědělců až ke spotřebitelům tak, aby byly identifikovány sektory, kde dochází k největšímu plýtvání potravinami. (Europarl, ©2011)

Na produkci potravinového odpadu mají vliv i demografické změny. Potravinový odpad se zvyšuje kvůli rostoucímu počtu jednočlenných domácností v průmyslových zemích. Jednočlenné domácnosti vykazují vyšší míru plýtvání potravinami na obyvatele než domácnosti větší, neboť se nemají s kým o potraviny podělit. Třetím trendem, který má dopad na hospodaření s jídlem, je zvyšující se zaměstnanost žen. Kvůli nejrůznějším překážkám souvisejících s prací a rodinou se zkracuje čas vyhrazený na nákupy, obstarávat potraviny každý den je tak stále těžší. Nakupuje se

proto větší množství potravin tak, aby vydržely na celý týden, zde hrozí větší riziko, že se některé vyhodí, protože se nezužítují. O tom, že lidé pracující na plný úvazek vyhazují více jídla, existují empirické důkazy. (Europarl, ©2011)

Vzhledem k tomu, že zrušení některých obchodních norem v roce 2009 nevedlo k dosažení stanovených cílů, tedy omezení plýtvání potravinami a rozšíření možností volby pro spotřebitele, měl by evropský zákonodárský orgán zvážit, zda od současného systému zcela neustoupit. Kritikové požadují, aby byl stanoven jiný typ norem, které se nebudou týkat vnějšího vzhledu výrobku, nýbrž jeho kvality pro lidskou spotřebu z hlediska chuti, přírodního původu, nutriční hodnoty a pěstebních podmínek. Podoba nového systému však vyvolává řadu složitých otázek, které by měly být řešeny v úzké spolupráci s výrobci, maloobchodníky, organizacemi občanské společnosti a vědci. (Europarl b, ©2011)

Lepší pracovní postupy v potravinářském průmyslu jsou pro úsporné využívání surovin velmi důležité. Výrobci by měli používat výrobní zařízení, která odpovídají nejnovějšímu stavu technologie, a měla by být prováděna jejich pravidelná kontrola. Je třeba sledovat zbytky a do výrobního procesu vrátit zboží, které z něj zmizelo. Výrobu je třeba organizovat tak, aby nádoby bylo nutné čistit jen minimálně a mísení přísad bylo zahájeno co nejpozději. Potravinářské podniky by měly usilovat o intenzivnější koordinaci činností s maloobchodníky s cílem dosáhnout dohody o sortimentu produktů a požadovaném množství. (Europarl b, ©2011)

Cílem informačních kampaní je upozornit spotřebitele na problematiku plýtvání potravinami a přimět je, aby brali na potraviny větší ohled. Spotřebitele informují, jak účinněji nakládat s potravinami, neboť poskytují informace a rady ohledně nakupování, trvanlivosti, skladování, přípravy a recyklace. Vlády členských států by tyto kampaně, které by byly přizpůsobené různým cílovým skupinám, měly provádět v úzké spolupráci s maloobchodníky a odvětvím pohostinství a využívat různých sdělovacích prostředků a médií. Vzdělávání spotřebitelů by mělo začít již v dětství. Všechny členské státy by proto měly problematiku úsporného a šetrného nakládání s potravinami začlenit do školních osnov. (Europarl, b ©2011)

3.5 Shrnutí teoretické části

Potraviny jsou velmi důležitou, neoddělitelnou součástí lidského života. Problém plýtvání potravinami je globální problém. Každý z nás může ovlivnit plýtvání potravinami a vzniku potravinového odpadu. Díky vzniku nového zákona o darování potravin, bude docházet ke snížení plýtvání s potravinami a darované potraviny poslouží např. potravinovým bankám. Studie FAO naznačuje, že zhruba jedna třetina z potravin vyrobených pro lidskou spotřebu je globálně nevyužita, což představuje asi 1,3 miliardy ročně. Potravinami je plýtváno v celém dodavatelském řetězci, od zemědělců až po finální spotřebu domácností. Ve znalostech o globálních i tuzemských potravinových ztrátách a plýtvání existují závažné nedostatky. Je třeba zvýšit povědomí populace o tomto problému. Bakalářská práce obsahuje vymezení zkoumaných pojmů. Práce se zaměří na plýtvání potravinami jak v České Republice, tak i ve světě. Během práce přišel v platnost nový zákon o nakládání s prošlými potravinami. Na darované potraviny už se nebude vztahovat 15% daň, ale prodejci mohou potraviny darovat zcela bez daně.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V této části jsou uvedeny konkrétní data a výsledky. Je zde popsán soubor respondentů. Dále jsou zde vyhodnoceny otázky z dotazníkového šetření, které bylo ve formě osobního dotazování tak i dotazníků umístěných na internetu.

4.1 Soubor respondentů - obchodníci

Soubor průzkumu tvořilo pět prodejců s potravinami. Obchodníci se specifikovali na určitý sortiment zboží. A to na drůbeží maso chlazené, mražené a uzeniny. Druhý obchod se zaměřením na zdravou výživu, kde se prodává zboží racionální a bezlepkové výživy. Třetí obchod se věnuje distribuci zeleniny a ovoce. Čtvrtý a pátý obchod se zaměřuje na prodej smíšeného zboží.

Všichni tyto obchodníci mají sídlo prodejen ve městě Moravské Budějovice. Toto město spadá pod okres Třebíč v kraji Vysočina.

4.2 Soubor respondentů – veřejnost

Soubor průzkumu tvořilo 70 dotazovaných lidí pomocí internetového dotazníku. Dále dvacet lidí bylo dotazovaných přímo pomocí osobního kontaktu. Z toho důvodu, že ve vyhodnocení internetového dotazování, chybělo zastoupení věkové kategorie 70 let a více. Průzkum a soubor otázek byl určen veřejnosti. Dohromady tvořili skupinu 90 dotazovaných. Druhou skupinou průzkumu, byly obchodníci s potravinami. Pět obchodníků odpovědělo na dotazníky.

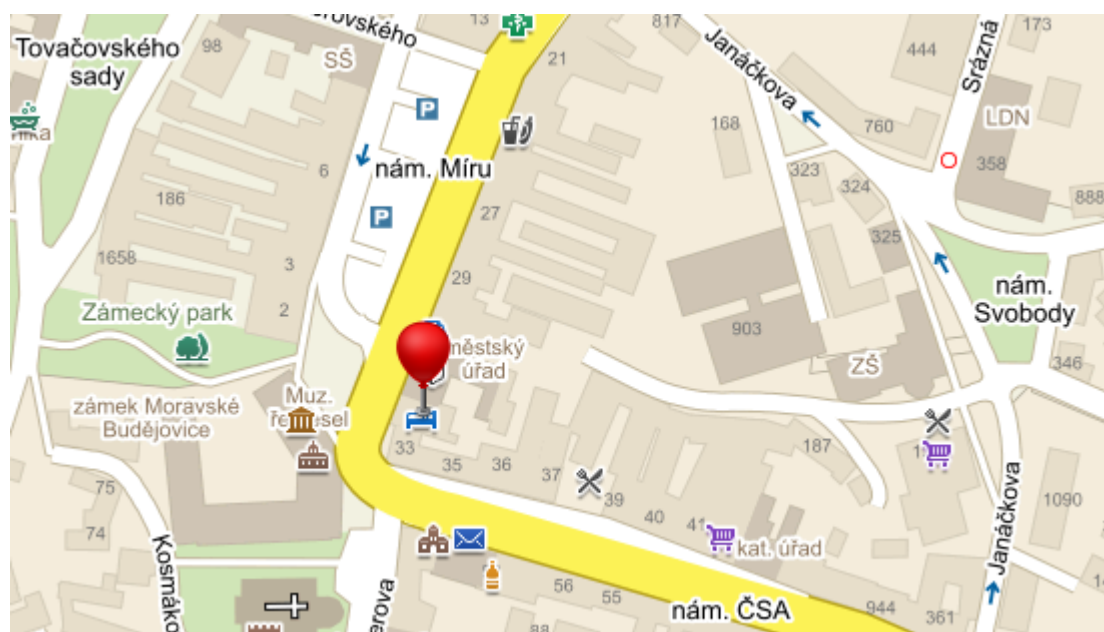
Na základě cílů a hypotéz jsem stanovila soubor otázek, které jsem respondentům, v tomto případě, obchodníkům položila před průzkumem. Na základě definovaných cílů jsem tedy stanovila výzkumné otázky. V tomto konkrétním případě byly použity otázky otevřené. Právě v těchto otázkách se může respondent vyjádřit vlastními slovy.

4.3 První dotazovaná provozovna Vitamínka

Jako první byl dotazován vedoucí prodejny Karel Konvalina. Prodejna se zaměřuje na prodej převážně zeleniny a ovoce. Nachází se na ulici náměstí Míru 32, v Moravských Budějovicích. Prodejna stojí v historickém centru města. Sídlí hned vedle radnice. Budova prošla celkovou rekonstrukcí, která ji zaručila příjemný vzhled. Nabídka sortimentu není speciálně segmentovaná pro spotřebitele. Vybere si zde opravdu každý. Denně je zde čerstvé zboží, které zajišťuje sám majitel, který navštěvuje dodavatele po celé České Republice. Měsíčně projede mezi 100 až 200 litrem benzínu, které financuje ze svých zdrojů. V prodejně je jedna prodavačka, která se stará o zákazníky. Vedoucí prodejny zásobuje a zařizuje administrativní práci. Provozovnu navštěvuje velké množství lidí, jak z důvodu čerstvosti a rozmanitosti nabídky, tak i z výhodného umístění prodejny. Nejčastěji se nakupuje ovoce a zelenina. Potraviny, které se neprodají se zlevní nebo vyhodí. V obchodě si můžeme koupit prošlé zboží, za zvýhodněnou cenu, která je o 50% nižší než cena původní. O změně legislativy vedoucí prodejny ví. Potraviny již daroval sociálně slabším občanům. Na otázky odpovídal ochotně.

Obrázek 3 - Umístění prodej Vitamínka

Zdroj: Google maps, © 2015

Na dotazníkové otázky odpověděl následovně:

- 1) Prodáváme ovoce, zeleninu
- 2) Náš obchod je určen pro všechny
- 3) Zboží doplňujeme denně
- 4) Pro zboží jezdíme různě po České Republice
- 5) Spotřeba paliva činní měsíčně 100-200 litrů
- 6) Spotřebu paliva a ostatní výkony financujeme ze svých zdrojů
- 7) Nejčastěji se nakupuje zelenina a ovoce
- 8) –
- 9) Nejčastěji se z prodeje vyřazuje zkažené zboží
- 10) Potraviny, které se neprodají se zlevní nebo vyhodí
- 11) Nabízíme prošlé zboží
- 12) Prodáváme se slevou 50%
- 13) O změně legislativy víme
- 14) Ano, darovali jsme sociálně slabým občanům
- 15) Měl jsem pocit dobrého skutku

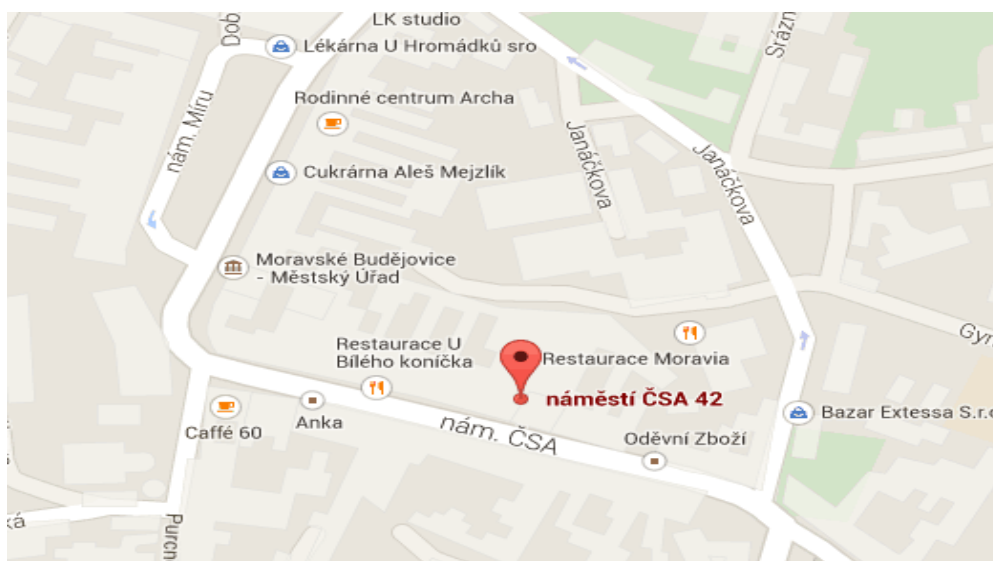
V poslední letech je kladen důraz na zdravý životní styl. S tím souvisí kvalitní a zdravá strava. K tomuto trendu neodmyslitelně patří konzumace zeleniny a ovoce. Ovoce a zelenina v čerstvém stavu jsou nejlepším zdrojem vitamínů. Všechn sortiment v prodejně Vitamínka je v čerstvém stavu, není nijak tepelně upravovaný. Ovoce a zelenina v tomto obchodě je nebalená, na viditelném místě podnikatel uvádí písemný údaj o potravině. Tento záznam obsahuje název druhu produktu, množství, cenu. Internetové stránky prodejna nemá.

4.4 Druhým dotazovaný obchode Flop

Flop je národní řetězec soukromých potravinářských prodejen. Sídlí na adrese náměstí ČSA 42, Moravské Budějovice. Na otázky odpovídala vedoucí prodejny. Provozní doba prodejny je ve všední dny od 6:00 do 17:30, v sobotu je otevřena od 7:00 do 11:00. Prodejna Flop se řadí mezi maloobchody.

Maloobchod je podnik, který provozuje nákup od velkoobchodu nebo výrobce a zboží již dál nezpracovává, ale nabízí ihned konečnému spotřebiteli. Flop zajišťuje následující operace mezi, které patří příjem zboží. V prodejně se zboží doplňuje každý den a vozí ho dodavatelé. Mezi další operaci patří skladování zboží, prodejna vlastní svůj sklad, který slouží k uložení zboží a dodávek. Spotřební zboží je také uloženo přímo v prodejní místnosti. Je zde zařízen speciální kout s nabídkou uzenin, salámů a sýrů. Zde probíhá příprava zboží, tj. porcování, vážení, zabalování, označování cenovkou a v doplňování zboží do výstavního pultu. Poslední operací je prodej zboží. V obchodě nalezneme dvě kasy, kdy většinou bývá otevřena pouze jedna z nich. Uprostřed obchodu nalezneme košík se zlevněným zbožím s minimální dobou trvanlivosti. Které je nabízené za zvýhodněnou cenu. Nejčastěji se vyřazují z prodeje sladkosti.

Obrázek 4 - Umístění provozovny Flop

Zdroj: Google maps, © 2015

Na dotazník odpověděla vedoucí prodejny následovně:

- 1) Prodáváme uzeniny, mléčné výrobky a ostatní potravinový koloniál
- 2) Obchod je určen pro všechny věkové kategorie
- 3) Zboží doplňujeme každý den
- 4) Zboží nám vozí dodavatel
- 5) –

- 6) –
- 7) Nejčastěji nakupujeme uzeniny
- 8) Racionální výživa
- 9) Nejčastěji se vyřazují z prodeje sladkosti
- 10) Pečivo, vrátíme do pekárny. Uzeniny odveze odborná firma
- 11) Nabízíme pouze zboží s minimální trvanlivostí
- 12) Ano, je za zvýhodněnou cenu
- 13) Ano, o změně legislativy víme
- 14) Ne
- 15) –

Prodejna Flop se zabývá prodejem uzenin, mléčných výrobků a ostatního potravinářského koloniálu. Obchod nemá specifickou segmentaci spotřebitelů. Je určen pro všechny věkové kategorie. Spotřeba paliva je nulová, jelikož zboží dováží dodavatelé. Hlavním dodavatelem je Flosman a.s., který se zabývá velkoobchodní činností, prodejem a rozvozem potravin. Hlavní činností je zajištění dodávek do sítě Flop.

Nejnakupovanějším druhem zboží jsou uzeniny, díky jejich trvanlivosti. Pečivo, které se neprodá, je obvykle vráceno zpátky do pekárny. Uzeniny odveze odborná firma. O změně legislativy, prodejna ví. Nikdy se nezúčastnila darování potravin, některé z potravinových bank.

4.5 Třetí dotazovaná prodejna Zdravá výživa

Prodejna se zabývá prodejem zboží racionální a bezlepkové výživy. Racionální výživu bychom měli dodržovat i když nemáme žádné zdravotní problémy a chceme se cítit dobře po fyzické a psychické stránce. Racionální stravu můžeme chápat jako prevenci proti civilizačním chorobám, které dnes lidstvo postihuje. Obchod je určen pro všechny příznivce zdravé stravy. V obchodě najdeme různé výrobky i polotovary.

Dále zde můžeme najít různé proteinové tyčinky, určené pro stravu sportovců a jedinců vykonávající fyzicky náročnou práci nebo sport. V hojné míře jsou zde zastoupeny

různé výrobky určené pro bezlepkovou stravu. Lepek je bílkovina obsažena v obilí, je ceněná v pekařském průmyslu. Někdy však může způsobit vážné zdravotní problémy naší trávicí soustavě. Někteří jedinci nejsou schopni lepek strávit, protože jim chybí trávicí enzymy v žaludku. V obchodě můžeme zakoupit různé mouky na přípravu pokrmů pro celiaky.

Sortiment zboží prodejny dále obsahuje různé bylinné čaje například na nachlazení, na trávicí problémy, urologické problémy, průduškové čaje, žlučnickové čaje. Dále zde najdeme bylinné tinktury. Přípravky na fyzickou a psychickou kondici, různé bylinné extrakty a oleje. Pro zdravé mlsání jsou určeny různé druhy oříšků v jogurtové a čokoládové polevě.

Vedoucí prodejny je Hana Svobodová, která v obchodě zastupuje veškeré funkce. Od prodavačky až po administrativní činnost. Internetové stránky prodejna nemá. Sídlí na adrese náměstí ČSA 38 v Moravských Budějovicích. Zdravý životní styl je v posledních letech vyhledávaným tématem. To co jíme nám dodává energii, ale také podstatně ovlivňuje náš život i naši psychiku. O významu zdravé výživy v dnešním světě dnes již nikdo nepochybuje. Pokud chceme jíst zdravě, měli bychom se snažit čerpat nové informace z oblasti zdravého stravování.

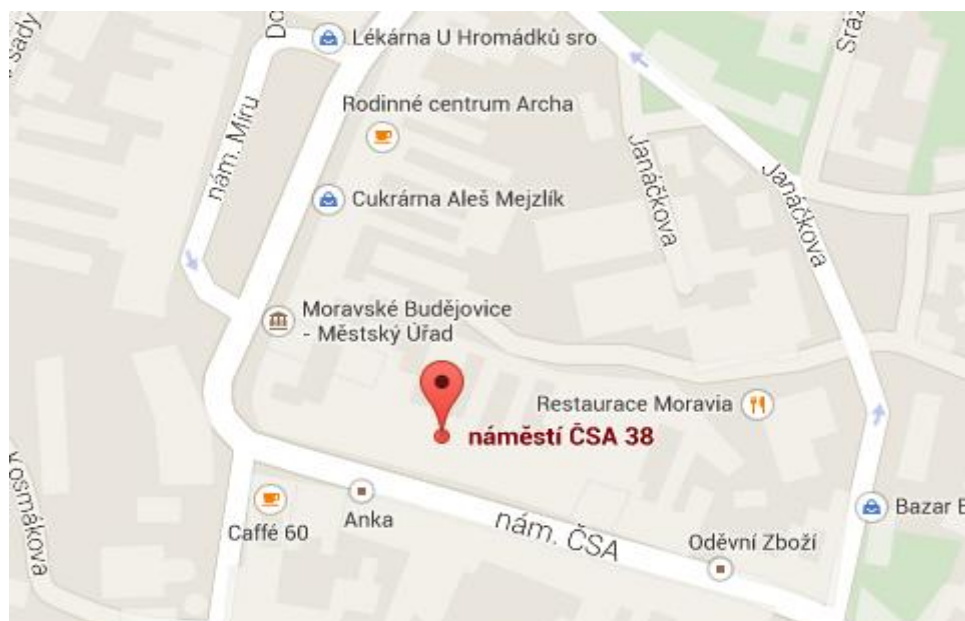
Vedoucí obchodu paní Svobodová má velmi dobré znalosti v oblasti zdravé výživy, dokáže poradit ve výběru potravin pro daný zdravotní problém. Zboží v prodejně se doplňuje v intervalech 7, 14 a 21 dnů dle doby spotřeby. Dodavatelé navštěvují prodejnu a dováží objednané zboží. Majitelka obchodu proto nespotřebuje palivo na dovoz zboží. Nejčastěji je zájem o různé čaje. Potraviny, které mají prošlou dobu spotřeby, nebo se blíží jejich doba expirace se nabízejí s různou slevou, nejčastěji s 50% slevou. O změně legislativy paní vedoucí neví a potraviny na charitu nebo do potravinové banky nikdy nedarovala.

Majitelka obchodu byla velmi sympatická, měla velmi dobré znalosti v oblasti zdravé výživy. Obchod provozuje více jak deset let a má stálou klientelu. Její ochod navštěvují i lidé z dalekého okolí.

Odpovědi na dotazník

- 1) Zboží racionální a bezpečkové výživy
- 2) Obchod je určen pro všechny
- 3) Doplnuji á 7, á 14, á 21 dle doby spotřeby (mám 35 dodavatelů)
- 4) Nikam, dodavatel jezdí za mnou
- 5) –
- 6) –
- 7) Čaje
- 8) Nevím, беру co se prodá
- 9) O které není zájem
- 10) Vyhodí nesmí se prodávat
- 11) S datem minimální spotřeby
- 12) Musí být
- 13) Zde není, nevím
- 14) Ne
- 15) Darování se nikdy nevyplatí

Obrázek 5 - Umístění provozovny Zdravá výživa

Zdroj: Google maps, © 2015

4.6 Dotazovaná prodejna PIPI GRIL

Čtvrtou dotazovanou prodejnou byla prodejna PIPI GRIL, prodávající drůbeží maso chlazené, mražené a uzeniny. Prodejna se nachází na náměstí ČSA 34, v Moravských Budějovicích. Na otázky odpovídal vedoucí prodejny Bohuslav Čtveráček. Nejčastěji se prodává drůbeží maso chlazené tj. kuřecí prsní a stehenní řízky.

V obchodě můžeme najít kuřecí vnitřnosti, paštiky, uzeniny z kuřecího masa. Prodejna dále prodává mražené kačeny, husy, krůty. Doplnkovým prodejem je prodej kozích výrobků, např. jogurty, sýry. Prodejna slouží i jako bufet, zákazník si zde může zakoupit grilované kuře, sekanou, řízky, nebo párek v rohlíku, který slouží jako rychlé občerstvení.

Zboží po uplynutí minimální trvanlivosti prodejna nenabízí z hygienických důvodů. Pan vedoucí o změně legislativy neví, a nikdy nedaroval potraviny do potravinové banky nebo na charitu.

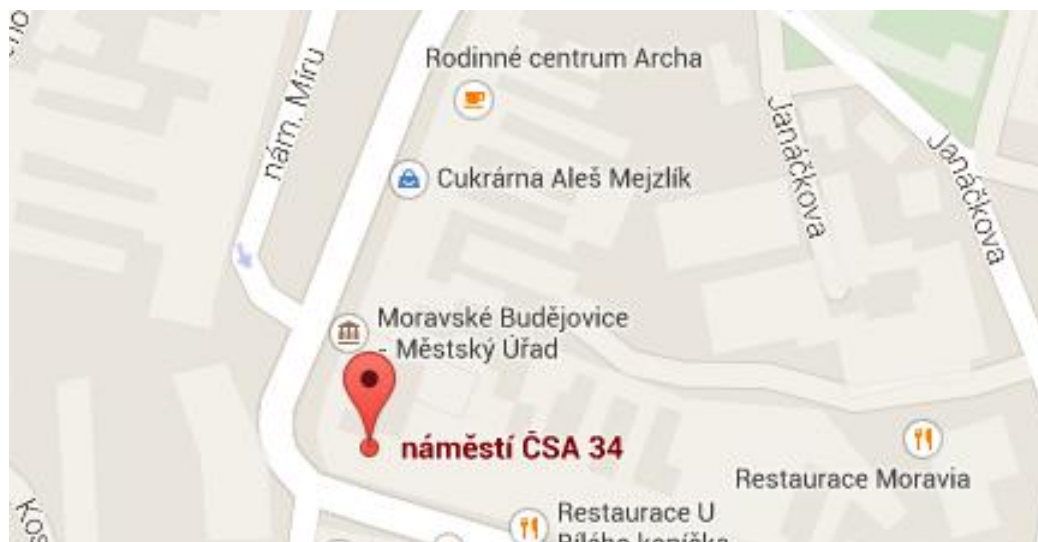
Vedoucí obchodu pan Čtveráček ochotně odpovídal na moje otázky. Obchod má v soukromém vlastnictví a spolu s manželkou. Zaměstnávají jednu prodavačku a dle potřeby vypomáhají oba dva v prodejně.

Odpovědi na dotazník

- 1) Drůbeží maso chlazené, mražené a uzeniny
- 2) Pro konečné spotřebitele
- 3) Denně
- 4) Dodavatelé zboží dováží
- 5) –
- 6) –
- 7) Drůbeží maso chlazené
- 8) Mražené díly kuřecí
- 9) –
- 10) –
- 11) Ne

- 12) –
- 13) Nevíme
- 14) Ne
- 15) –

Obrázek 6 - Umístění provozovny PIPI Gril

Zdroj: Google maps, © 2015

4.7 Obchod Hruška se smíšeným zbožím

Pátým dotazovaným byl vedoucí prodejny pan Večeřa. Prodejna se zabývá distribucí potravinářských výrobků a drogerie. Obchod je určen pro všechny věkové kategorie. V obchodě najdeme potravinářské výrobky určené k denní spotřebě. Zboží je každý den čerstvé. Prodávaný sortiment se nejčastěji nakupuje ve velkoobchodě, který si dováží pan vedoucí sám. Spotřebuje 20 litrů benzínu týdně a to financuje ze svých tržeb.

Nejčastěji nakupovaným zbožím je pečivo a mléčné výrobky, dále pak uzeniny a různé drogistické zboží.

Prošlé zboží je nabízeno s výraznou slevou. Potravin, které se neprodaly se stanou krmným odpadem. O změně legislativy pan vedoucí nevěděl. Na dotaz zda daroval potraviny na charitu odpověděl kladně.

Obchod Hruška ukončil svoji činnost k 1. 1. 2015.

Odpovědi na dotazník

- 1) Potraviny, drogerie
- 2) Pro všechny
- 3) Denně
- 4) Velkoobchod
- 5) 20 l benzínu týdně
- 6) Z výnosů (tržeb)
- 7) Pečivo, mléčné výrobky
- 8) Sezónní
- 9) Uzeniny, mléčné výrobky
- 10) Krmný odpad
- 11) Ano s minimální trvanlivostí
- 12) Ano – výrazná
- 13) Ne
- 14) Ano
- 15) Nevím

Obrázek 7 - Umístění provozovny Hruška

Zdroj: Google maps, © 2015

4.8 Vyhodnocení dotazníků

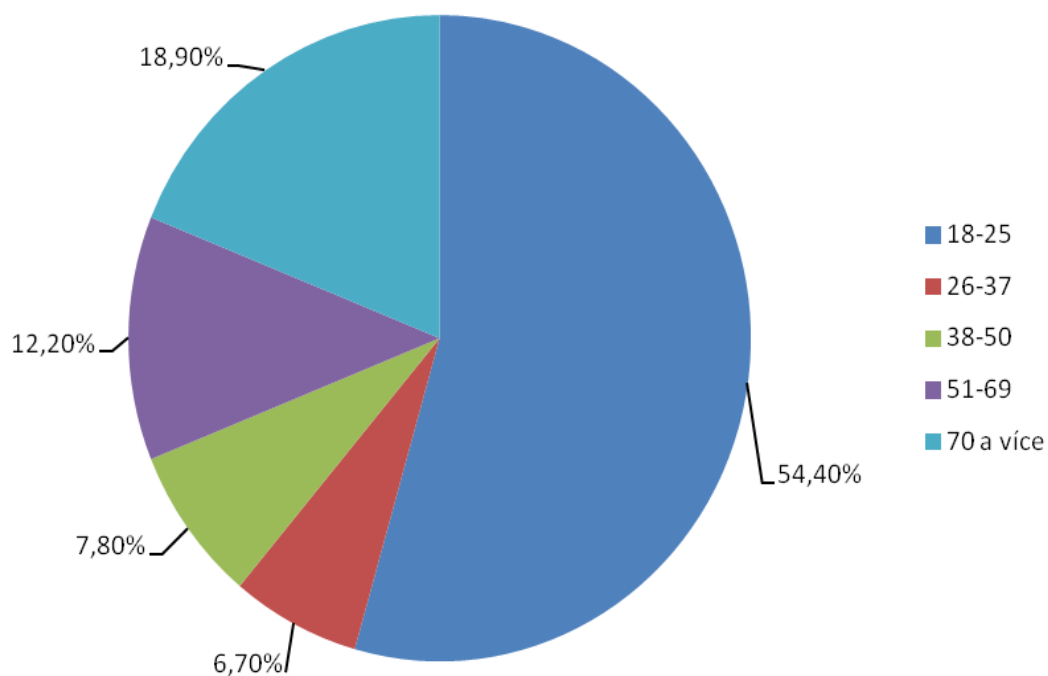
Výzkum ohledně obchodníků probíhal v měsíci listopad 2014. Dotazníky jsem osobně donesla do provozoven a setkala se s vedoucími prodejen. Z pěti dotazovaných vedoucí byly dvě ženy a tři muži. Z výzkumu vyplynulo, že o změně legislativy darování potravin ví dva podniky a to Vitamínka a Flop. Čtyři obchody z pěti nabízí zboží s datem minimální spotřeby. Které je opatřeno slevou. Pouze jeden vedoucí prodejny daroval potraviny a to majitel Karel Konvalina. Potraviny daroval sociálně slabším občanům. Všichni dotazovaní vedoucí byli vstřícní a poskytli veškeré informace. Na konci práce shrnu zhodnotím všechny dotazníky a navrhu řešení.

4.8.1 Otázky pro veřejnost

Výzkum zde probíhal formou dotazníků umístěných na internetu, a také ve formě papírových dotazníků, které byly rozdány. Celkem odpovědělo devadesát respondentů. Dotazník je vhodný k získávání informací. Pomocí internetového dotazování mohou respondenti podávat pravdivější odpovědi než při rozhovoru s neznámým tazatelem. V dotazníku je zastoupena starší věková generace 70 +, která byla dotazována osobním kontaktem.

Otázka č. 1 zní: Jaký je Váš věk

Obrázek 8 - Jaký je Váš věk

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 1 – Jaký je Váš věk

Věk	Počet	Procenta
18-25	49	54,4%
26-37	6	6,7%
38-50	7	7,8%
51-69	11	12,2%
70 a více	17	18,9%

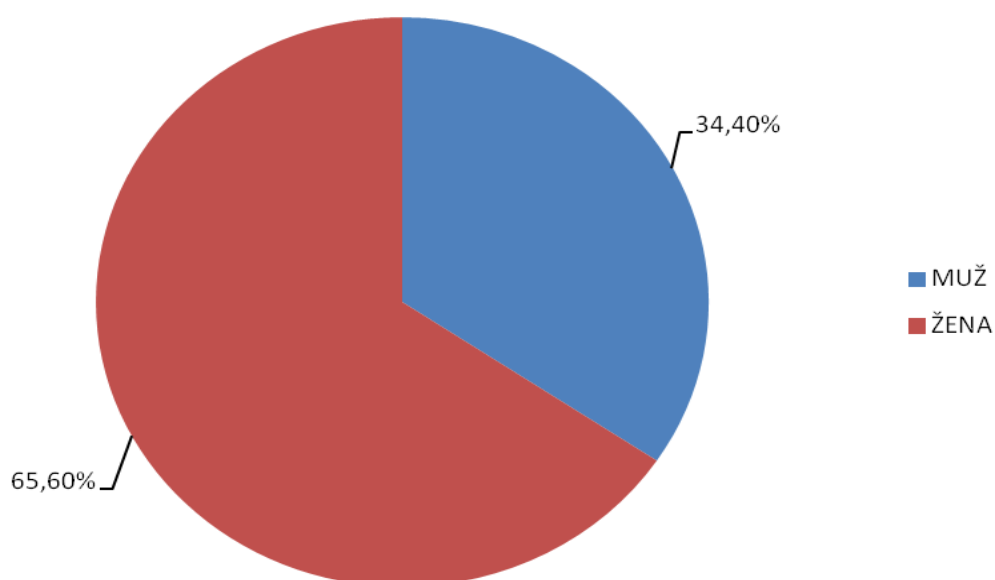
Zdroj: práce autora

Identifikační otázka týkající se věkového rozložení dokládá fakt, že na dotazník odpověděla více jak polovina mladých lidí. Z celkového počtu devadesáti odpovídajících, bylo čtyřicet devět osob ve věku od 18ti do 25 let. Většina dotazníků byla umístěna na internetovém serveru, což mělo za následek výrazné zastoupení mladší generace. Na druhém místě se umístila věková skupina sedmdesát a více, jelikož této skupině byl rozdán dotazník v papírové podobě. Papírové dotazníky byly přímo cíleny k této věkové skupině. Ve věku sedmdesát a více odpovědělo sedmnáct respondentů. V kategorii padesát jedna až šedesát devět odpovědělo jedenáct dotazovaných. Sedm lidí bylo ve věku od 38 do 50 let. Nejmenší počet odpovídajících byl zaznamenán ve věkové kategorii dvacet šest až třicet sedm a to šest respondentů. Všechny věkové skupiny jsou v dotazníku obsaženy.

Otázka číslo 2: Jste muž/žena

Další identifikační otázkou bylo zjištění pohlaví dotazovaných. Na dotazník odpovědělo více žen, než mužů. Z devadesáti dotazovaných to bylo padesát devět žen a zbytek třicet jedna respondentů tvořili muži.

Obrázek 9 - Jste muž/žena

Zdroj: vlastní tvorba

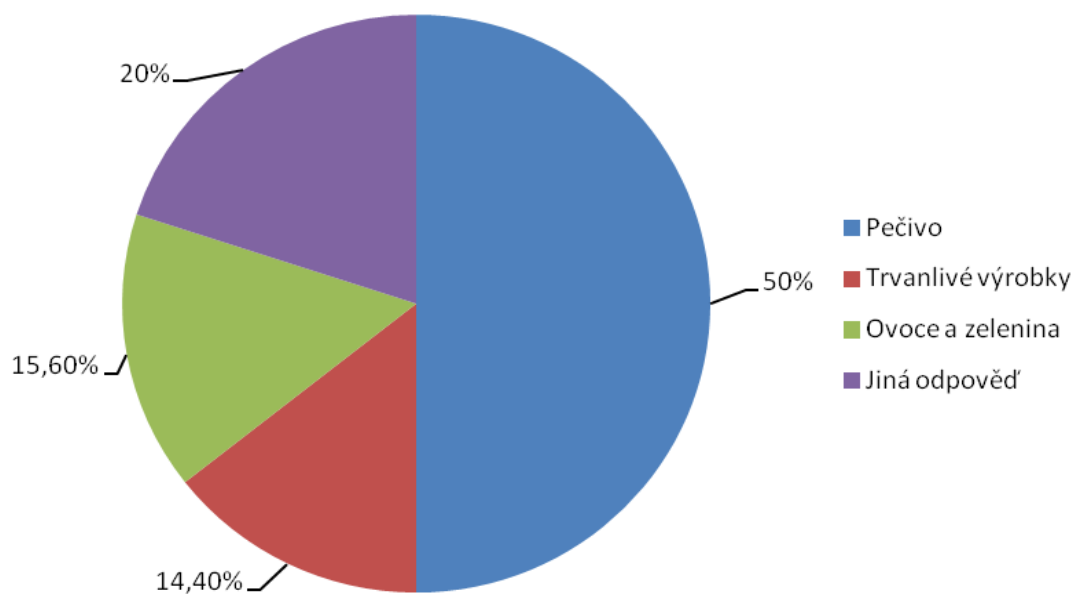
Tabulka 2 – Jste muž/žena

Pohlaví	Počet	Procenta
MUŽ	31	34,4%
ŽENA	59	65,6%

Zdroj: práce autora

Otázka číslo 3: Co nejčastěji nakupujete

Obrázek 10 - Co nejčastěji nakupujete

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 3 – Co nejčastěji nakupujete

Odpověď	Počet	Procenta
Pečivo	45	50%
Trvanlivé výrobky	13	14,4%
Ovoce a zelenina	14	15,6%
Jiná	18	20%

Zdroj: Práce autora

Jiné odpovědi:

salámy, sýry, uzeniny, limonády, sladkosti, na co mám chuť, většinou od všeho něco, chleba, to co je zrovna v akci, kombinace výše zobrazených, maso, ryby, zdravou stravu, zelenina, maso, polotovary, rohlíky, co je ve slevě,

Polovina dotazovaných nejčastěji nakupuje pečivo. Tuto skupinu tvoří čtyřicet pět lidí z celkového vzorku devadesáti lidí. Druhou nejnakupovanější potravinou se stává ovoce a zelenina, v závěsu za ovocem se umístily trvanlivé výrobky. 20% dotazovaných zvolilo jinou odpověď než byla nabízená v možnostech dotazníku. Zde se nejčastěji objevily odpovědi sladkosti, polotovary, maso. U starších ročníků v papírovém dotazníku, převládala odpověď, potraviny, které jsou ve slevě.

Otázka číslo 4: Jak často nakupujete potraviny?

Tabulka 4 – Jak často nakupujete potraviny

Odpověď	Počet respondentů
Rodiny nakupující každý den	10
4x do týdne	4
3x do týdne (obden)	40
2x do týdne	17

1x do týdne	2
Když potraviny dojdou	7

Zdroj: Práce autora

Po otázce, co nejčastěji nakupujete, následovala otázka, jak často nakupujete potraviny. Tato otázka byla otevřená. Rodin, kterých nakupují každý den je 12,5%. U 5% respondentů je známo, že nakupují čtyřikrát do týdne. Obden tj. třikrát do týdne nakupuje 50% dotázaných. Dvakrát do týdne navštěvuje obchod 21% nakupujících. Jednou za týden jde nakupovat 2,5% dotázaných. Nakupovat, když dojdou potraviny chodí 9% respondentů.

Z toho vyplývá, že většina dotázaných chodí nakupovat nejčastěji obden.

Nakupování souvisí s finanční situací rodin i jednotlivců. Nemalou měrou se na tom podílí i dostupnost supermarketů a obchodů v okolí. Lidé z měst, kde je dostupnost supermarketů větší nakupují obden. Nedělají velké nákupy a jdou nakupovat až jim potraviny dojdou. Nakupující v supermarketech jsou ovlivněni slevovými letáky, které je lákají na různé slevy. Když přijdou do obchodu nakupovat zboží v akci, většinou nakoupí i zboží, které nutně nepotřebují. Lidé z vesnic jezdí nakupovat do velkým supermarketů jezdí např. jednou týdně. Nakoupí větší množství trvanlivých potravin, které mají delší dobu spotřeby.

Otázka číslo 5: Jste ochotni koupit si zboží, kterému vyprchalo datum spotřeby a bylo by za zvýhodněnou cenu

Tabulka 5 - Jste ochotni koupit si zboží, kterému vyprchalo datum spotřeby a bylo by za zvýhodněnou cenu

Odpověď	Počet respondentů
ANO	40
NE	45
MOŽNÁ	5

Zdroj: Práce autora

Tato otázka byla položena 90 respondentům. 50% z nich nejsou ochotni nakupovat prošlé zboží, ani jinak zlevněné. Odpovídajících 44,5% by si zlevněné a prošlé potraviny koupilo. Zbývajících 5,5% neví, záleželo by na jejich finanční situaci či na druhu zboží. Spotřebitelům nevadí ani nákup zboží těsně před jejich určenou spotřebou a výrobek by si koupili. Lidé prošlým výrobkům nevěří a bojí se o své zdraví, a proto by si takové potraviny nekoupili.

Otázka číslo 6: O kolik procent by měla cena tohoto výrobku klesnout

Na tuto otázku nejčastěji lidé odpovídali:

Nejsem ochoten koupit zlevněné zboží z důvodu prošlého data.

Měla by klesnout o zbylé procenta (50%, 30%).

Asi o hodně, abych byl ochoten koupit a to až o 70%.

Záleží na tom, jak by bylo zboží dlouho prošlé.

Cena by měla klesnout alespoň o 50%. (Odpovědělo 23 respondentů)

Sleva více jak 60% je přáním 40 respondentů.

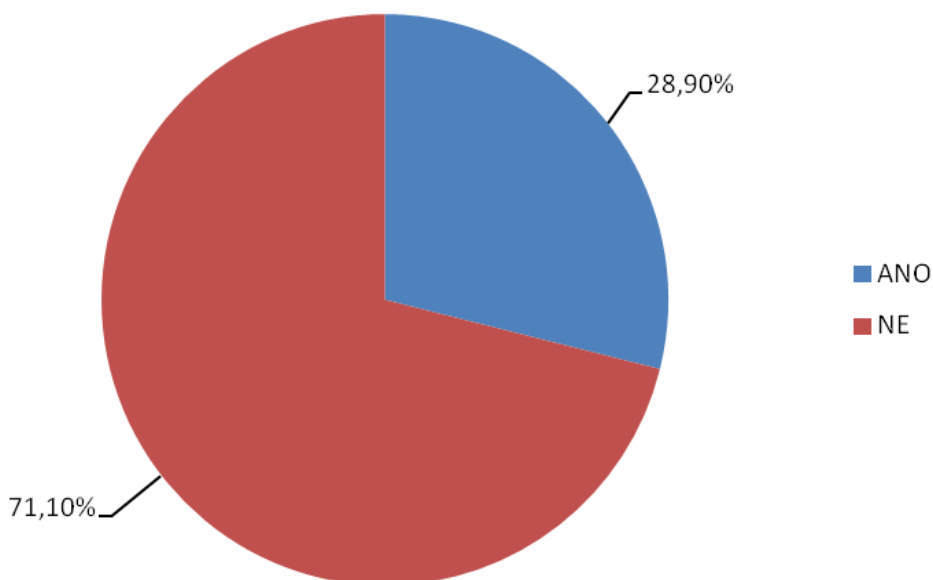
Za nákupní cenu by bylo ochotno, toto prošlé zboží nakoupit 22 lidí.

Obchody nabízejí zboží s blížící se dobou spotřeby většinou za polovinu ceny. Existují obchody se zbožím, kterému prošla expirační doba, tyto obchody jsou hojně navštěvovány, lidmi, kteří chtějí ušetřit finanční prostředky a nebojí se o své zdraví.

Otázka číslo 7: Víte o změně legislativy darování potravin

Obrázek 11 - Víte o změně legislativy darování potravin

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 6 – Víte o změně legislativy darování potravin

ANO	26	28,9%
NE	64	71,1%

Zdroj: Práce autora

Dotázaných 28,9% již někdy slyšelo o změně legislativy a zajímají se o darování potravin a někteří z nich již potraviny darovali. V sobotu 22. listopadu se v rámci Národní potravinové sbírky vybralo celkem 173 tun potravin, což bylo třikrát více než loni. Charitativní akce se uskutečnila v necelých 400 obchodech a to např. Tesco, Albert, Kaufland, dm, v malých i velkých městech po celé České Republice. S organizací spolupracovalo 2000 dobrovolníků a zapojilo se více jak 10 000 obyvatel České Republiky.

Národní potravinou sbírku organizovala platforma Byznys pro společnost ve spolupráci s Českou federací potravinových bank a Armádou spásy. Akce se uskutečnila pod záštitou ministra zemědělství Mariana Jurečky. Darované potraviny si převzali zástupci Potravinových bank a více než stovky neziskových organizací v jednotlivých krajích.

Nejvíce potravin se vybralo v Globusu v Praze (3,6 tuny), mimo hlavní město v Tesco v Brně (2,9 tuny).

Sbírka se snaží reagovat na skutečnost, že v Česku je 15,4% obyvatel ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením. Darované potraviny podpoří lidi v nouzi, jako jsou matky s dětmi, klienti azylových domů, či postižení. (potravinypomahaji 2014)

Otázka číslo 8: Pokud ano, z jakého zdroje jste se o změně legislativy dozvěděl(a)

Tabulka 7 – Pokud ano, z jakého zdroje jste se o změně legislativy dozvěděl(a)

Televize	5
Internet	15
Tisk	2
Škola	1
Rodina, přátelé	3

Zdroj: Práce autora

Nejvíce dotázaných se o změně legislativy dozvědělo na internetových stránkách. Tyto informace nenajdeme v denních zprávách. Na internetu existují stránky, kde tyto informace zainteresovaní najdou.

V televizním zpravodajství komerčních televizních kanálů nevěnují velkou pozornost tomuto tématu. Otázkám plýtvání potravin, potravinovým bankám a změně legislativy se například věnoval ekonomický pořad Hyde Park, kde se vedla diskuze s odborníky.

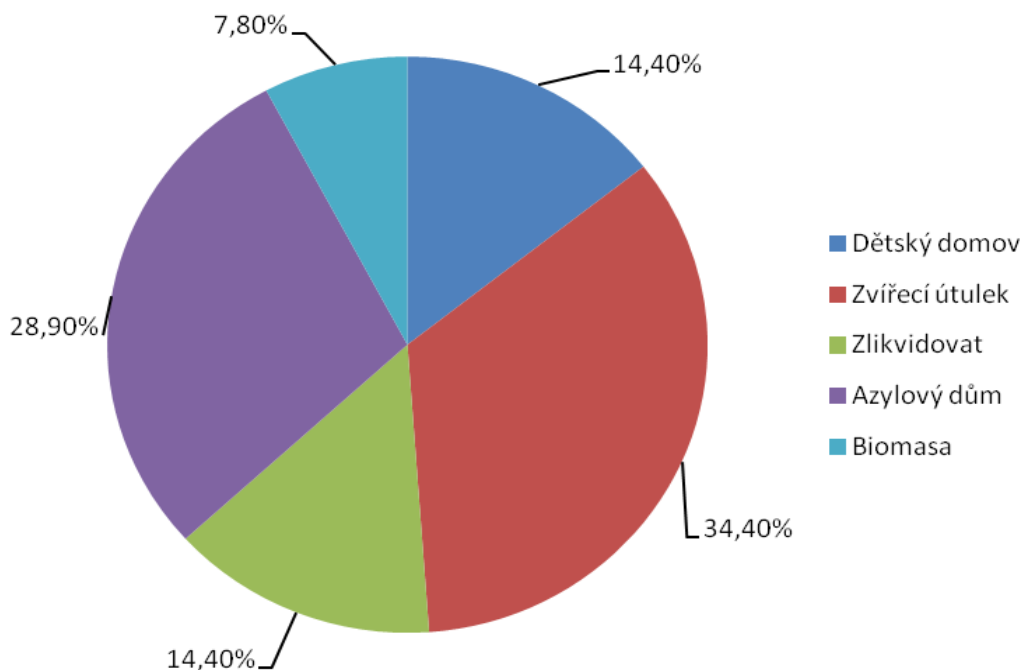
V době internetu ustupuje do pozadí tisk, a proto se o této změně legislativy dozvěděli pouze dva respondenti z dotázaných.

Ve spolupráci s organizací Člověk v tísni, byla uspořádána přednáška na téma „Plýtvání potravinami“. Tato přednáška byla prezentována i na Středním odborném učilišti ve Znojmě pro studenty.

Zbylí tři respondenti tuto informaci získali od svých přátel a rodin.

Otázka číslo 9: Návrhy na uplatnění vyhazovaných potravin

Obrázek 12 - Návrhy na uplatnění vyhazovaných potravin

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 8 – Návrhy na uplatnění vyhazovaných potravin

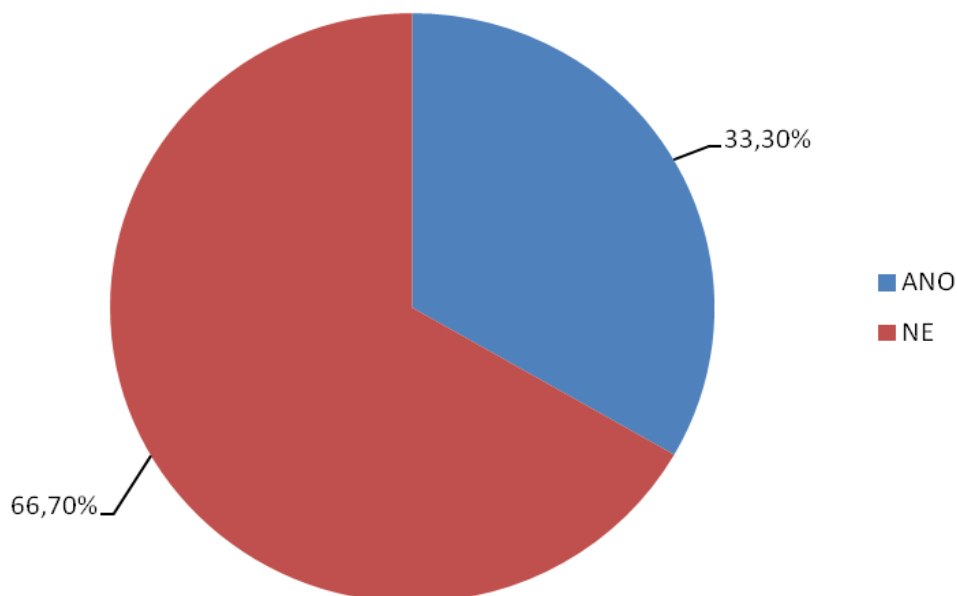
Dětský domov	13	14,4%
Útulek pro zvířata	31	34,4%
Vyhodit je (zlikvidovat)	13	14,4%
Azylový dům	26	28,9%
Biomasa	7	7,8%

Zdroj: Práce autora

Nejvíce dotázaných by vyhazované potraviny darovala zvířatům do útulků. Následně se za útulkem umístil azylový dům, kam by vyhozené potraviny umístilo necelých 30% respondentů. Se stejným počtem procent by obyvatelé České Republiky odnesli vyhozené jídlo do dětského domova nebo je vyhodili. Poslední skončil návrh zpracování biomasy se 7,8% dotazovaných.

Otázka číslo 10: Zajímáte se o plýtvání s potravinami

Obrázek 13 - Zajímáte se o plýtvání potravinami

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 9 – Zajímáte se o plýtvání potravinami

ANO	60	66,7%
NE	30	33,3%

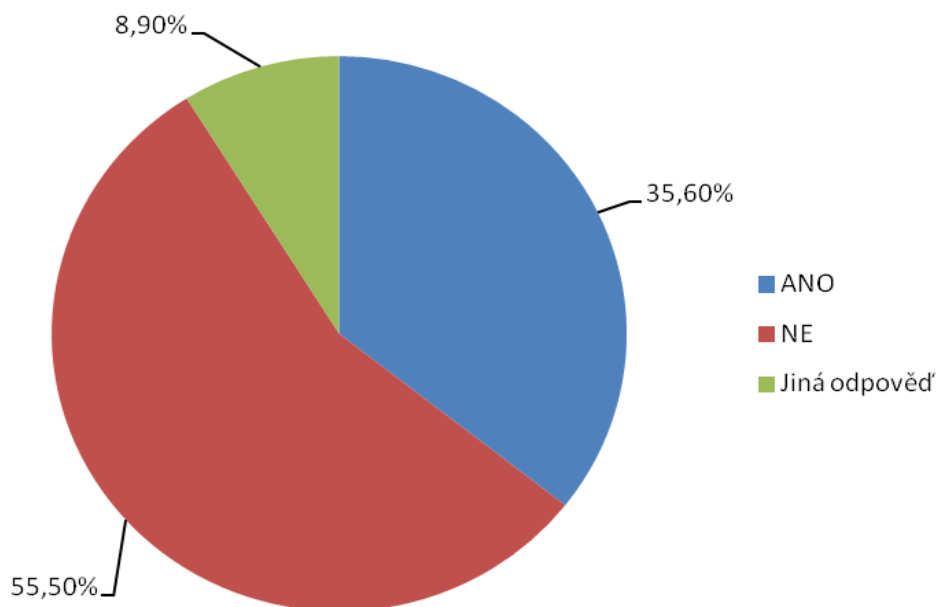
Zdroj: Práce autora

Velké množství respondentů se nezajímá o plýtvání s potravinami a v dotazníku odpovědělo na otázku, zda se zajímají o plýtvání potravin odpovědí NE 66,7% dotazovaných.

Zbylých 33,3% dotazovaných odpovědělo kladně, tudíž se o danou problematiku zajímají. Jedním z aspektů plýtvání potravin je finanční situace a vzdělanost obyvatelstva.

Otázka číslo 11: Nakupujete více potravin, než spotřebujete

Obrázek 14 - Nakupujete více potravin, než spotřebujete

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 10 – Nakupujete více potravin, než spotřebujete

ANO	32	35,6%
NE	50	55,6%
Jiná odpověď	8	8,9%

Zdroj: Práce autora

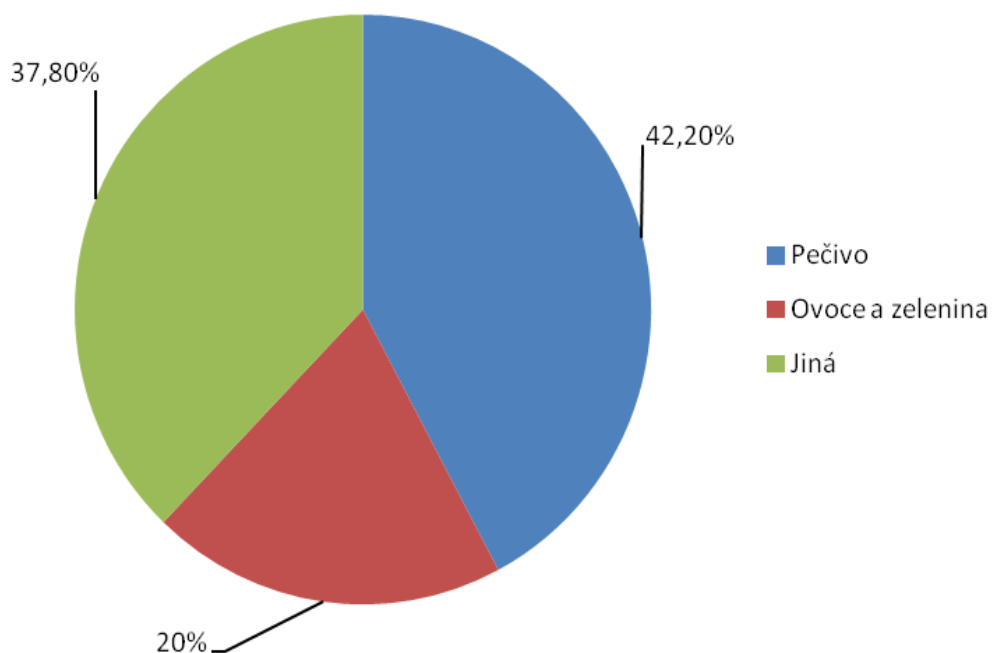
Tato otázka byla kladena respondentům ve věkové hranici dvacet až osmdesát let. Mladší generace se převážně snaží nakupovat jenom výrobky, co skutečně spotřebuje. Nekupuje velké množství a potraviny doma neshromažďuje. Snaží se nakupovat denně a nakupuje pouze čerstvé potraviny.

Odpovědi ANO odpovídali spíše starší lidé, kteří nakupují více zboží než doopravdy spotřebují. Tato starší generace je ovlivněna reklamou v televizním vysílání či v došlých letácích, které přeplňují každý den jejich poštovní schránky. Obyvatelé dříve narození jsou důvěřiví a lehce podlehnou nátlaku každodenní reklamy. Strach z nedostatku potravin souvisí s jejich prožitým válečným obdobím a v době totality, chyběly některé potraviny v obchodech.

Mezi jinou odpovědí se vyskytovalo, že když nespotřebují potraviny mají pro ně uplatnění u zvěře.

Kterou potravinou plýtváte nejvíce

Obrázek 15 - Kterou potravinou plýtváte nejvíce

Zdroj: vlastní tvorba

Tabulka 11- Kterou potravinou plýtváte nejvíce

Pečivo	38	42,2%
Zelenina a ovoce	18	20%
Jiná odpověď	34	37,8%

Zdroj: Práce autora

Nejvíce plýtvanou potravinou je podle dotazníku pečivo, kterým plýtvá 42,2% respondentů. Pečivo je nakupováno denně a tudíž nám některé výrobky doma zůstávají.

Další plýtvanou potravinou je ovoce a zelenina tj. 20% odpovědí. Ovoce a zelenina se nejčastěji zkazí, a proto nám nevydrží delší dobu, než předpokládáme.

V jiných odpovědích je nejčastěji plýtváno mléčnými výrobky např. jogurty, sladkosti, marmelády, kompoty, masem.

4.9 Zhodnocení dotazníků a navrhovaná řešení

Pro účinné řešení problému s plýtváním potravinami je nutné především znát skutečné množství potravin, které jsou vyhazovány, k tomu je třeba sjednotit metody sběru informací. Z velkého množství studia, zaměřených na boj proti potravinovému plýtvání, je zřejmé, že nejdůležitější pro porovnání dat jsou spolehlivé číselné údaje, které nejsou k dispozici, nebo jsou zastaralé.

Dále z dotazníkového šetření vyplynulo, že přestože došlo k zásadní změně legislativy, obchodníci nejsou o tématice dostatečně informováni. Prioritou by tedy měla být informační kampaň pro obchodníky o změně legislativy a o faktu, že obchodníci nemusí vyhazovat jídlo zbytečně. Většině firem se dle původní legislativy vyplatilo potraviny vyhodit, než je darovat, to mělo za následek snižování jejich zisku.

V polovině měsíce března 2015 byly z důvodu poskytnutí informací kontaktovány hospodářské komory, zda nemají podrobné informace o změně legislativy, o informovanosti obchodníků, o vyhazovaných či darovaných potravinách. Zda chystají informační kampaň pro obchodníky. Na tyto dotazy nám nedokázali odpovědět. Informace nejsou zatím k dispozici.

Potravinová nerovnováha není problémem jen v České Republice, ale i ve světě. Tento problém je nutné řešit. Důsledky plýtvání potravin si spotřebitelé uvědomují, ale mnohdy nedělají nic proto, aby tomuto problému zabránili. V České Republice má na nákup jednotlivých potravin vliv cena nakupovaných potravin. Vždy záleží na typu obyvatel, výši jejich příjmů, stáří jednotlivých obyvatel, ale i přístup ke stravování, nákupu a následné spotřebě.

V souboru otázek pro veřejnost byla položena otázka kam by darovali vyhazované potraviny. Každý ve větších městech potkal, kde se prodává zboží těsně před datum použitelnosti nebo které již datum trvanlivosti překročily. Určitým návrhem pro

redukci potravinového odpadu by bylo lepší značení a kontrola, kdy má potravina projít.

Respondenti byli dotazováni na otázku, zda by byli ochotni si koupit zboží, kterému vyprchalo datum spotřeby a bylo by za zvýhodněnou cenu. Více jak polovina dotazovaných by si zboží nekoupila. Lidé se bojí o své zdraví. Ti co odpověděli kladně by si představovali zlevnit takové zboží průměrně o více jak 60% z částky.

Jakmile už přebytečné potraviny nevyužijeme, lze použít potravinový odpad například pro azylový dům, což byl hned po darování zvířecímu útulku druhý nejčastěji navrhaný způsob využití vyhazovaných potravin. Z odpovědí na otázku na téma zda se lidé zajímají o plýtvání potravinami mnoho lidí netrápí. Více jak polovina lidí odpověděla, že je tato problematika nezajímá.

Velký důraz by měl být kladen na vzdělání. Do učebních osnov, studentů se zaměřením na potraviny (kuchaře..) by mělo být zařazeno více informací o využívání jednotlivých potravin, třídění odpadu. Informace o plýtvání potravinami, ale i o spotřebě potravin, by se měly objevovat již u základního vzdělání školou povinných studentů.

Více než polovina dotazovaných nenakupuje více potravin než je schopno spotřebovat. Tato informace byla překvapující. Velkou většinu vyhazovaných potravin mají na svědomí domácnosti. Důvodem může být zvyk dělat velké nákupy na několik dní dopředu.

V České republice je důvodem plýtvání potravinami hlavně přílišné nakupování. Dalším důvodem může být nesrozumitelná data označení výrobků a velké porce. Řešením tohoto problému, by měly být každodenní nákupy a rozpracovaný jídelníček, aby nedocházelo k nesmyslnému nakupování, které bude mít za následek zbytečné vyhazování potravin.

Nejvíce plýtvanou potravinou je pečivo. Byly také pokládány identifikační otázky, kdy se dotazování zúčastnilo 65,6% žen a mužů bylo 34,4%. Lidé nejsou z velké části informováni o změně legislativy darování potravin. O změně neví 71,1% respondentů. Pokud lidé o této změně dozvěděli tak z internetu, novin, nebo od příbuzných.

Statistický úřad České republiky, si evidenci ohledně vyhazovaných potravin nevede a zatím nejsou k dispozici žádná relevantní data, ze kterých by se mohlo zjistit zdali zde dochází k tak vehementnímu plýtvání, jako u našich sousedů na západě.

Tipy jak neplýtvat pro veřejnost

- 1) Nakupovat jídlo s rozmyslem a pouze tolik, kolik spotřebujeme.
- 2) Pečivo, které nebylo spotřebováno se usuší a rozemele na strouhanku.
- 3) Zbytky ovoce a zeleniny, které nesníme dáme do kompostu a po sléze s ním zahojíme zahradu.
- 4) Průběžně kontrolujeme data spotřeby potravin v zadních částech lednice, starší potraviny posouváme dopředu.
- 5) Ovoce a zeleninu skladujeme odděleně.
- 6) Zeleninu i ovoce se snažíme nakupovat lokální, sezónní – ve svém přirozeném období má delší trvanlivost. Podpořme tuzemské zemědělce.

V naší republice se v médiích proslavil nejznámější “kuchař“ Lád’a Hruška, který každý večer v televizním zpravodajství uvařil jeden levný recept. Vařil z levných surovin, chtěl národu ukázat, že za málo peněz se dá pořídit něco chutného k jídlu.

Jméno Jamie Oliver se proslavilo nejen v Anglii, ale po celém světě. Tento známý anglický kuchař, razí heslo „rozumně nakupovat, vařit hlavou a méně plýtvat“. Jeho kuchařky a televizní pořady jsou plné receptů jak zdravě, levně a chutně uvařit. Jamie ve své knize Save with Jamie radí, jak se dá ušetřit chytrým nakupováním. Stačí si psát nákupní seznamy a před nákupem projít spižírnu, mrazák i lednici a zjistit, co už doma nemáme. V knížce nechybí ani řada praktických rad ohledně uskladňování potravin. Jeho recepty podle recenzí jeho diváků jsou většinou kladné. Jeho televizní show, byla vysílána i v naší televizi.

Návrh řešení pro vybranou provozovnu

Pro návrh řešení omezení plýtvání potravinami byla vybrána prodejna ovoce a zeleniny s názvem Vitamínka. Práce obsahuje následující návrhy . Tato prodejna byla vybrána z důvodu, že má v Moravských Budějovicích dvacetiletou tradici, ovoce a zelenina je vždy čerstvá a úhledná a kvalitní je dovážena ze širokého okolí.

Dále se prodejna zabývá prodejem různých kompotovaných výrobků, šťáv, octů a různých druhů vín. V prodejně najdeme i kávu a sladkosti. Spolupráce s majitelem prodejny byla příjemná a na dotazy vždy ochotně odpověděl a spolupracoval. Také bylo sympatické, že majitel obchodu pan Konvalina často daruje vyřazenou zeleninu a ovoce sociálně slabším občanům.

Neprodejné potraviny jsou ty, které sice je možné konzumovat, ale jejich prodej mezi ostatními potravinami je těžko realizovatelný. Mezi neprodejné potraviny, patří seschlé, mechanicky poškozené zboží, neesteticky vyhlížející zboží, které může být i lehce znečištěné. Musí být omyvatelné. Tyto potraviny je možné konzumovat. Mezi odpad můžeme zařadit plesnivé a hnilivé zboží. Prodejna prodává i malé množství koloniálního zboží. Kde neprodejnou potravinou jsou potraviny s prošlou minimální trvanlivostí. Potraviny s prošlým obalem a bez překročení minimální trvanlivosti.

Návrhy na omezení a zefektivnění plýtvání potravinami:

NÁVRH 1

- **Darovat zeleninu a ovoce**

Pro provozovnu Vitamínka by bylo vhodnější darování potravin do blízkých sociálních zařízení, například do Léčebny dlouhodobě nemocných v Moravských Budějovicích. Nebo do domova seniorů a zdravotně postižených nesoucí název Dům sv. Antonína také v Moravských Budějovicích. Nebo do blízkých restaurací, či jiných gastronomických provozoven. Tyto instituce jsou v místě provozu prodejny, tudíž náklady na spotřebu paliva by byly minimální. Dále by je mohl darovat sociálně slabším lidem v Moravských Budějovicích a okolí. K omezení plýtvání surovin, by se zamezilo darováním do potravinové banky. Do ní by se posílalo zboží těsně před vypršením doby spotřeby. Toto zboží by pak bylo

poskytnuto sociálně potřebným. Tento návrh se spíše hodí pro velké prodejny. Majitel by projel spoustu benzínu, jelikož potravinová banka v kraji Vysočina je vzdálená 99,4 kilometrů od Moravských Budějovic. V kraji Vysočina je již otevřena potravinová banka a to ve městě Ledec nad Sázavou. Na Vysočině proběhla regionální sbírka. Sběrka proběhla 15. 1. 2015 a bylo vybráno od 276 dárců 330 kg potravin, které poslouží sociálně slabším obyvatelům. (Potravinová banka, © 2015) Majitel by si měl udělat průzkum trhu. Zjistit co ve který den lidé nakupují, které ovoce a zelenina je nejvíce prodávána. Měl by se zaměřit na nakupování zboží od lokálních farmářů. Tudíž by mohl lépe naplánovat nákup ovoce a zeleniny a ostatního sortimentu zboží.

NÁVRH 2

- **DOBŘE OZNAČIT POTRAVINY**

Lepší uskladnění, by se dosáhlo toho, že by suroviny déle vydržely. Proto bych navrhovala zakoupit chladicí boxy, kde by zelenina a ovoce byly uskladněny. Do potravin nebalených patří ovoce a zelenina. Prodejce musí na viditelném místě, uvést písemný údaj o názvu a druhu či skupiny zboží. Dále musí zaznamenat množství prodávané potravin. Musí zde být i datum použitelnosti nebo datum minimální trvanlivosti. Možnosti negativního ovlivnění zdraví. Pokud zboží obsahuje alergeny a další látky, které jsou pro člověka intolerantní. Potravinám v prodejně chybí čárový kód, kterým by zjistili veškeré potřebné informace.

U trvanlivostí zboží je nutné rozlišovat dobu použitelnosti, dokdy musejí být potraviny spotřebovány, a minimální trvanlivost.

- Prodej ovoce a zeleniny, které nesplňuje estetické standardy za poloviční ceny.
- Lepším uskladněním, by se dosáhlo toho, že by suroviny déle vydržely. Pomohlo by zakoupení chladicí boxu, kde by zelenina a ovoce byly uskladněny.
- Pomohlo by také školení zaměstnanců v problematice nakládání s odpady.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo vypracování podkladu, pro tematiku plýtvání potravinami, který lze označit za současný fenomén. V dotazníkovém šetření byly získány poznatky pro omezení plýtvání s potravinami. A vypracování návrhu řešení pro omezení plýtvání potravinami pro vybranou provozovnu.

Nejdříve byl zpracován literární přehled k danému tématu. Dále bylo sestaveno dotazníkové šetření pro veřejnost a pro obchodníky a nakonec vyhodnoceny jednotlivé odpovědi a navrhuta případná řešení.

Plýtvání potravinami je současným tématem a je nutné, aby se o této problematice co nejvíce diskutovalo a aby vešla do podvědomí všech obyvatel. Každý z nás může plýtvání potravinami ovlivnit.

Z průzkumu vyplývá, že více jak polovina dotazovaných z řad veřejnosti neví o změně legislativy darování potravin. U obchodníků dopadla otázka stejně. Zde jsem navrhovala informační kampaň pro veřejnost a obchodníky, aby se tato informace více rozšířila. Více jak polovina dotazovaných z řad veřejnosti se nezajímá o problému plýtvání potravinami.

Cílová skupina respondentů se z větší části skládala z občanů ve věku 18-25 let. Stále aktuální téma je trend zdravého životního stylu. Mnoho lidí již dnes ví, že zdravě jíst je základ zdraví.

Světová populace se rok od roku zvyšuje a dokonce roku 2050 by měl počet obyvatel činit zhruba 9 miliard populace. Do budoucna by se mělo zvýšit množství potravin a je potřeba, aby se zemědělská produkce navzdory ubývajícím zdrojům a změnám klimatu zvýšila. Zároveň musíme bojovat proti potravinovým ztrátám a plýtvání potravinami, protože přírodní zdroje nejsou bezendné. S potravinami je třeba nakládat takovým způsobem abychom negativně neovlivnili její požitelnost. Měli bychom brát ohled na přírodu, která nám potraviny poskytuje.

Dotazníkové šetření ukázalo, že informovanost o možnosti darování potravin bez DPH je pro obchodníky, převážně pro veřejnost pojmem zcela novým. Více než polovina dotazovaných nemá žádné informace o této problematice. Dále bylo zjištěno, že

respondenti nejvíce navrhují uplatnění darování potravin zvířecímu útulku a azylovému domu.

Výsledky výzkumu budou předány majiteli prodejny ovoce a zeleniny Vitamínka. Doufám, že s ohledem na naši dobrou spolupráci budou navržená opatření přijata kladně a povedou ke kvalitě služeb a spokojenosti zákazníků.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

KRAUTOVÁ, Z. a LIBROVÁ, H., 2009 Spotřeba domácností a proces individualizace v environmentální perspektivě. *Sociální studia*, Brno: FSS MU, roč. 6, č.3, s. 31-55. ISSN 1214-813X.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Rozšířené teze rozvoje odpadového hospodářství v ČR. Srpen 2010, Česká republika.

TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6 vyd. Praha: Leges, 2010. 301 s. ISBN 978-80-87212-60-8.

VYSEKALOVÁ, Jitka. *Psychologie spotřebitele – Jak zákazníci nakupují*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 284 s. ISBN 80-247-0393-9.

Zahraniční literatura

GUSTAVSSON, J. et al., 2011. *Global food losses and food waste. Food and Agriculture or Organization of the United Nations Rome*. 38 p. ISBN 9789251072059.

PARFITT, J., BARTHEL, M. a MACNAUGHTON, S., 2010 *Food waste within food supply chains: quantification and potential for change to 2050*. Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Science ISSN 0962-8436.

STEIN, J. 1975. *The Random House college dictionary* Rev. Ed. New York: Random House, , 1568 p. ISBN 03-944-3600-8.

STUART, T., 2013. *Waste uncovering the global food scandal*. 2. pd. W. W. Norton & Company, 2013. 480 p. ISBN-13: 978-0393068368.

Internetové zdroje

ČESKÁ TELEVIZE, © 1996 – 2015. Příliš plýtváme, z potravin tak možná zmizí "minimální datum trvanlivosti. *Česká televize* [online]. [cit. 2014-10-19]. Dostupné: z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/273675-prilis-plytvame-z-potravin-tak-mozna-zmizi-minimalni-datum-trvanlivosti/?mobileRedirect=off>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ©2012. Analýza spotřeby potravin v roce 2010. 13.1.2015. Praha, 2012. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/4100f5e146962c05c12579d8003ba05f/\\$FILE/cpotr041012analyza.pdf](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/4100f5e146962c05c12579d8003ba05f/$FILE/cpotr041012analyza.pdf)

EVROPSKÝ PARLAMENT, ©2011a. *Jak zastavit plýtvání potravinami: Strategie pro zlepšení účinnosti potravinového řetězce v EU*, 2011/2175(INI). Francie, Štrasburk: Evropský parlament. Dostupné: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2011-0430&language=CS>

EVROPSKÝ PARLAMENT, ©2011b. *Parlament volá po bezodkladném snížení plýtvání potravin online* cit Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20120118IPR35648/20120118IPR35648_cs.pdf

EUROPARL, ©2011. *Jak zastavit plýtvání potravinami: strategie pro zlepšení účinnosti potravinového řetězce v EU*, [online]. [cit. 2014-10-15]). Dostupné z <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0430+0+DOC+XML+V0//CS>

FREEGAN.INFO, ©2008-2014. *Co znamená Freegan? Freegan.info* [online]. [cit. 2014-11-23]). Dostupné z: <http://freegan.info/what-is-a-freegan/translations/czech/>

GOOGLE, © 2015. *Mapy provozoven*. Maps.google.cz [online]. [cit. 2015-04-06]). Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/>

HALL, K, 2009 *The Progressive Increase of Food Waste in America and Its Environmental Impact*. PLoS ONE. 2009-11-25, roč. 4, č. 11, e7940-. ISSN 1932-6203. DOI: 10.1371/journal.pone.0007940. Dostupné z: <http://dx.plos.org/10.1371/journal.pone.0007940>

OSN, © 2005. *Plýtvání jídlem jako ekonomický, sociální i environmentální problém*. [online]. [cit. 2014-12-23]). Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1840>

OSN, © 2005. Plýtvání jídlem jako ekonomický, sociální i environmentální problém. Osn.cz) [online].]. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/soubory/final-media-brief-unic-glopolis.pdf>

POTRAVINOVA BANKA, © 2015. Potravinová banka Vysočina [online]. [cit. 2015-3-23]). Dostupné z: <http://www.potravinovabanka.cz/pb-vysocina/>

SLOW FOOD, ©2015. Vstříc nové Společné zemědělské politice. *Slow food* [online]. 2011 [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: http://www.slowfood.com/filemanager/official_docs/position_pac_cec.pdf?session=query_session:42F94710032d40C79EGq50CADAFa.

ZEMĚDĚLEC, © 2014. Omezit plýtvání jídlem [online]. [cit. 2014-11-28]). Dostupné z: <http://zemedelec.cz/omezit-plytvani-jidlem/>.

7 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Potravinové ztráty a odpad na osobu.....	12
Obrázek 2 - Plýtvání v rozvojových a vyspělých zemí.....	17
Obrázek 3 - Umístění prodej Vitamínka.....	25
Obrázek 4 - Umístění provozovny Flop.....	27
Obrázek 5 - Umístění provozovny Zdravá výživa.....	30
Obrázek 6 - Umístění provozovny PIPÍ Gril.....	32
Obrázek 7 - Umístění provozovny Hruška.....	34
Obrázek 8 - Jaký je Váš věk.....	35
Obrázek 9 - Jste muž/žena.....	36
Obrázek 10 - Co nejčastěji nakupujete.....	37
Obrázek 11 - Víte o změně legislativy darování potravin.....	41
Obrázek 12 - Návrhy na uplatnění vyhazovaných potravin.....	43
Obrázek 13 - Zajímáte se o plýtvání potravinami.....	44
Obrázek 14 - Nakupujete více potravin, než spotřebujete.....	45
Obrázek 15 - Kterou potravinou plýtváte nejvíce.....	47

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 – Jaký je Váš věk	35
Tabulka 2 – Jste muž/žena	37
Tabulka 3 – Co nejčastěji nakupujete	38
Tabulka 4 – Jak často nakupujete potraviny	38
Tabulka 5 - Jste ochotni koupit si zboží, kterému vyprchalo datum spotřeby a bylo by za zvýhodněnou cenu	39
Tabulka 6 – Víte o změně legislativy darování potravin	41
Tabulka 7 – Pokud ano, z jakého zdroje jste se o změně legislativy dozvěděl(a)	42
Tabulka 8 – Návrhy na uplatnění vyhazovaných potravin	44
Tabulka 9 – Zajímáte se o plýtvání potravinami	45
Tabulka 10 – Nakupujete více potravin, než spotřebujete	46
Tabulka 11- Kterou potravinou plýtváte nejvíce	47

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Zpráva ke změně legislativy

Příloha 2 -Dotazník pro obchodníky

Příloha 3 - Dotazník pro veřejnost

9 PŘÍLOHY

Příloha 1 - Zpráva ke změně legislativy

Generální finanční ředitelství
Lazarská 15/7, 117 22 Praha 1

Sekce metodiky a výkonu daní

GFR05472614
L33

Č.j. 59193/14/7100-20116-011695

Informace GFR k uplatnění DPH při darování zboží do potravinových bank

Cílem této Informace je ujednotit a vymezit základní pravidla a přístupy pro uplatnění daně z přidané hodnoty („DPH“) ve specifickém případě, kterým je **darování zboží** (potravin) **potravinové bance** v situacích, kdy plátce (dárce) při pořízení tohoto zboží uplatnil nárok na odpočet daně.

Potravinovou bankou se pro účely této Informace rozumí subjekt zapojený do Charty potravinových bank, přičemž zároveň musí být platným členem České federace potravinových bank, o.s. Účelem potravinové banky je bezúplatně shromažďování a skladování potravin, které jsou pak dále coby potravinová pomoc bezúplatně poskytnuty pro dobročinné účely.

Uplatňování DPH vychází ze zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění p.p. (dále jen „zákon o DPH“).

Podle § 13 odst. 4 písm. a) ve spojení s odst. 5 téhož ustanovení zákona o DPH platí, že pokud plátce při pořízení daného zboží uplatnil nárok na odpočet daně, je povinen při jeho bezúplatném přenechání uplatnit daň na výstupu. Základ daně, ze kterého má být daň odvedena v takovýchto případech, se stanovuje podle § 36 odst. 6 písm. a) zákona o DPH. Ze znění tohoto ustanovení pak vyplývá, že základem daně by měla být cena obdobného zboží, za kterou by bylo možné zboží pořídit ke dni uskutečnění zdanitelného plnění („cena obvyklá“) a pokud takovou cenu určit nelze, pak je základem daně výše celkových nákladů vynaložených na dodání zboží ke dni uskutečnění zdanitelného plnění.

Z výše uvedeného je zřejmé, že i bezúplatné darování zboží potravinové bance pro dobročinné účely je spojeno s povinností uplatnit DPH na výstupu. Při stanovení základu daně, resp. určení výše ceny obvyklé, by se v tomto případě mělo přihlížet k okolnostem provázejícím tyto specifické transakce. Těmito okolnostmi může být stav potravin samotných v okamžiku darování, fáze jejich prodejního procesu, situace na předmětném trhu apod.

Protože zde hrají roli příkladem zmíněné faktory a to, že okruh zboží zahrnující potraviny je značně široký a zahrnuje zboží různého charakteru, typu a vlastností, nelze pro tyto transakce určit jednu konkrétní částku, která by byla obecně použitelná. Tato cena tak může být shodná s běžnou cenou prodeje, ale naopak může být i ve zlomkové (minimální) hodnotě blízké se nule.

Cenu obvyklou blízkou se nule je možné akceptovat v případech, kdy se jedná o darované potraviny, které jsou dle příslušných předpisů stále upotřebitelné (poživatelné), ale zároveň jsou obtížně uplatnitelné v běžném prodeji či zcela neprodejná. Může jít například o potraviny blízké se datu spotřeby nebo lhůtě minimální trvanlivosti. Dále to mohou být potraviny, které

musí být vyřazeny z běžného prodeje z důvodu např. nevyhovujícího obalu, nesprávného značení či jiného poškození.

Jelikož v případě potravin jde o velkou skupinu výrobků sobě odlišných nelze stanovovat obecně platné časové rozmezí, které by vymezovalo či definovalo období blížící se datu konečné či minimální trvanlivosti, neboť tato se odvíjí od charakteru daného konkrétního výrobku.

Pro prokázání darování potravin doporučujeme, aby si daňový subjekt zajistil od potravinové banky potvrzení o darování potravin, ze kterého bude také patrný předmět a rozsah daru. Pro prokázání použitého ocenění doporučujeme zdokumentovat i stav darovaných potravin (poškozené obaly, blížící se doba spotřeby).

Postupy uplatnění DPH uvedené v této Informaci se týkají pouze darování potravin při splnění výše uvedených podmínek.

Ing. Jiří Fojtík
ředitel sekce

Zdroj: www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/2014_DPH_Darovani-zbozi-potravinove-banky.pdf#page=1&zoom=auto,-107,848

Příloha 2 -Dotazník pro obchodníky

Dotazník

Vážení respondenti,

V rámci své bakalářské práce na téma „Plytvání potravinami a jejich efektivní využití,, se na Vás obracím s prosbou vyplnění dotazníku. Jsem studentkou Soukromé vysoké školy ekonomické ve Znojmě. Vyplněný dotazník bude sloužit pro účely bakalářské práce. Dotazník je veřejný. Předem děkuji za Vaši spolupráci a vynaložený čas na vyplnění dotazníku.

1. Charakterizujte zboží, které prodáváte
2. Pro jaké zákazníky, je určen Váš obchod (segmentace)?
3. Jak často doplňujete zboží, aby bylo čerstvé?
4. Kam jezdíte pro zboží? Máte dodavatele?
5. Kolik spotřebujete paliva?
6. Z jakých finančních zdrojů financujete tyto úkony (spotřeba paliva)?
7. Jaké zboží se nejčastěji nakupuje?
8. Jaký druh zboží se neprodává často?
9. Jaký produkt se nejčastěji vyřazuje z prodeje?
10. Co se stane s potravinami, které se neprodaly?
11. Nabízíte prošlé zboží?
12. Pokud ano, je za zvýhodněnou cenu?
13. Víte o změně legislativy darování potravin?
14. Darovali jste někdy potraviny? (charita, potravinové banky)
15. Vyplatilo se Vám to?

Příloha 3 - Dotazník pro veřejnost

1. Jaký je Váš věk?

- 18 – 25
- 26 – 37
- 38 – 50
- 51 – 69
- 70 – a více

2. Pohlaví

- muž
- žena

3. Co nejčastěji nakupujete?

.....

4. Jak často nakupujete potraviny?

.....

5. Jste ochotni koupit zboží, kterému vyprchalo datum spotřeby a bylo by za zvýhodněnou cenu?

.....

6. O kolik procent, by měla cena produktu klesnout

.....

7. Víte o změně legislativy darování potravin

.....

8. Pokud ano, z jakého zdroje jste se o změně dozvěděl(a)?

.....

9. Návrhy na uplatnění vyhazovaných potravin

- dětský domov
- útulek pro zvířata
- vyhodit je (zlikvidovat)
- azylový dům
- biomasa

10. Zajímáte se o plýtvání s potravinami?

- Ano
- Ne

11. Nakupujete více potravin než spotřebujete?

- Ano
- Ne
- Jiná odpověď.....

12. Kterou potravinou nejvíce plýtváte?

- Pečivo
- Zelenina a ovoce
- Jiná odpověď